

Tudományos és Műszaki Tájékoztatás

Könyvtár- és információtudományi
szakfolyóirat

59. évfolyam
HU ISSN 0041-3917

2012/01

Tartalom

Ajánló

SZÁNTÓ Péter: **Tudományos és kommunikációs infrastruktúrák**

Cikkek

KARÁCSONY Gyöngyi: OpenAIRE: Az európai tudományos kutatás digitális névjegye	3
BOGNÁR Noémi Erika: A közkönyvtári blogok népszerűsége és sikere Magyarországon	13
DÁVID Adrienne – TERNAI Zita: Adattármustra. Könyves közösségi oldalak 2.	29

Beszámolók • Szemlék • Referátumok

Apróságokból világváros (Ism.: Iván-Bakó Eszter)	44
---	----

Scientific and Technical Information

Hungarian journal of library and information science

Vol. 59 • 2012/01

Summaries

KARÁCSONY, Gy.: **OpenAIRE – the digital business card of research in Europe** 3

The OpenAIRE (Open Access Infrastructure for Research in Europe) project originates from a pilot launched in August 2008 by the European Council. OpenAIRE develops a network of open repositories providing free online access to knowledge produced by researchers receiving grants from Seventh Framework Programme (FP7), and archives peer-reviewed articles in a repository which is to provide open access to these articles within 6 or 12 months resp. after publication (depending on disciplinary area). OpenAIRE complements other EU-funded research infrastructures such as GÉANT (providing European scientists with a high-speed research network) and PRACE (developing supercomputing capacity for highly demanding applications). The project's ambitious aims are implemented by 38 partner institutions in 27 European countries during a period of 36 months from December 1, 2009.

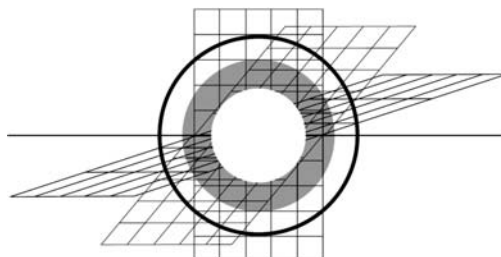
BOGNÁR, N. E.: **Popular and successful public library blogs in Hungary** 13

The number of library blogs is constantly increasing. However, the question arises whether their existence is justified, i.e. whether they fulfil their function or are not trusted any more with time. The article deals with the following issues of public

library blogs in Hungary: the number of visitors and its correlation with the volume of communication; popularity among the users of virtual and physical library spaces; relationships between the uses through these two interfaces; the amount of time and energy spent on operating a successful blog. The author analysed statistical data on visits to public library blogs, conducted a questionnaire survey among the readers of the most popular blog and the users of the relevant library, plus prepared an interview with the editor of another popular blog. The research revealed that there exist weblogs in Hungary which are able to address the library's direct and extended audience effectively. The web pages in question attract much more visitors as compared to other public library blogs, and are operating on an interactive basis, involving readers. For a successful public library blog several important factors must co-exist: a creative librarian, interesting posts, the use of up-to-date Web 2.0 tools etc.

DÁVID, A. – TERNAI, Z.: **Book social networks 2.**29

In the series "Scrutiny of Hungarian databases", independent experts evaluate various Hungarian online content services from the point of view of their use by libraries.

OpenAIRE: Az európai tudományos kutatás digitális névjegye

Az „Európa 2020” program értelmében az egymást követő keretprogramokban az Európai Unió a GDP 3%-át kívánja kutatás-fejlesztésre fordítani. A befektetések megtérülésének fontos eleme a kutatási eredmények láthatósága. A látható, felhasználható kutatási adatok és az eredményeket közlő publikációk egyrészt lehetővé teszik, hogy a különböző projektek hozzáférjenek egymás eredményeihez – ezáltal is csökkentve az információforrások biztosítására fordított erőforrásokat –, másrészt az eredmények láthatóságától az európai gazdasági versenyképesség fokozódását várják.

Bevezetés

Az Európai Bizottság 2010. december 2-án indította hivatalosan útjára a belgiumi *Genti Egyetemen* az OpenAIRE (Open Access Infrastructure for Research in Europe = Az európai kutatási kiadványokhoz való nyílt hozzáférési infrastruktúra) projektet, amelynek keretében ingyenes és nyílt hozzáférést nyújt a kutatók, vállalkozások és valamennyi uniós polgár számára az EU 7. Keretprogram (FP7) és az *Európai Kutatási Tanács* (European Research Council = ERC) által finanszírozott tudományos kutatások eredményeihez.

A kutatási és az e-infrastruktúrák kifejlesztése (beleértve a tudományos kutatási eredmények infrastruktúráit is) az európai digitális menetrend prioritásainak egyike, továbbá az „Innovatív Unió” kezdeményezés lényeges eleme az Európa versenyképességének fokozására irányuló törekvésben.

2007-ben az Európai Unió 228 milliárd eurót (a GDP 1,85%-a) költött kutatásra és fejlesztésre. Az EU stratégiájaként a következő évtizedek élénkülő és fenntartható növekedésére irányuló „Európa 2020” program még egy ennél is magasabb költségvetési tervet tűzött ki maga elé, miszerint ez az arány 2020-ra eléri a GDP 3%-át, és ezzel az EU biztosítja vezető pozícióját az innovációfinanszírozás terén. Ha az elért eredmények – adatok és publikációk – nyíltan elérhetővé válnak kutatók, tudósok és civilek számára, az innovatív ötletek a gyakorlatban gyarapodást hozó termékekké és munkateremtő szolgáltatásokká fejleszthetők, így javulni fog életszínvonalunk, és egy jobb társadalom építéséhez nyitunk perspektívát. Az Európai

Bizottság ezt az irányelvet a következőképpen fogalmazza meg „Az európai digitális menetrend” kutatási és innovációintézkedési területeként: „A tudásátadással kapcsolatos tevékenységek számára hatékony irányítást és megfelelő pénzügyi eszközöket kell biztosítani, és a közpénzből finanszírozott kutatások eredményeit (tudományos adatokat és értekezéseket) széles körben, szabadon hozzáférhető publikációk formájában közzé kell tenni.” [8]

Előzmények

Az Európai Unió érdeklődése 2006-ban fordult hivatalosan dokumentálható módon a nyílt hozzáférés felé egy, az európai tudományos publikációs piac gazdasági és technikai fejlődését vizsgáló tanulmány jóvoltából [3]. A szóban forgó dokumentum A1. ajánlása szerint a közpénzen finanszírozott kutatások eredményeihez a publikálást követő mihamarabbi hozzáférés megoldására európai szintű szabályozásra és háttér-infrastruktúrára van szükség, melynek rendszerét a tagországok, valamint az európai tudományos szervezetek bevonásával kell kidolgozni.

A tanulmány társadalmi vitáját követően 2006-ban és 2007-ben két uniós szervezet is kiadott olyan dokumentumokat [5., 1., 4., 6.], amelyekben felhívják a figyelmet az Európai Unió, illetve az Európai Kutatási Tanács által finanszírozott kutatások nyílt hozzáféréseinek szükségességére. Az említett nyilatkozatok illetve tanulmányok definiálják a tudományos kommunikáció alapfogalmait (pre- és post-print, kiadói változat, open access folyóiratok, repozitóriumok), hangsúlyozzák a lektorálás sze-

repét a minőségi tudományos kutatásban, valamint előtérbe helyezik a kutatási eredmények széles körű hozzáféréseinek, disszeminációjának jelentőségét a tudományos kutatás hatékonyságának növelésében. A 7. Keretprogramban támogatott projektekre vonatkozó kötelező ajánlást fogalmaznak meg: javasolják a támogatott projektek során keletkező lektorált publikációk elhelyezését tudományterületi vagy intézményi repozitóriumokban, s ezek nyílt hozzáféréseinek biztosítását a megjelenést követő 6 hónapon belül.

Az Open Access Kísérlet

A felmérések adatai alapján a világ tudományos szakcikkeinek közel 50%-át az Európában található körülbelül 800 kiadó jelenteti meg. Az európai kutatók hasonló arányban, a világon kiadott publikációk 43%-ával járulnak hozzá a tudomány fejlődéséhez.¹ Az Európai Unió egy hatékony programcsomaggal a világ tudományos szakirodalmának jelentős részét teheti bárki számára elérhetővé, hozzájárulva ezzel az „Európa 2020” programban, illetve „A digitális menetrend”-ben megfogalmazott, az esélyegyenlőségre, az átjárhatóságra és a befektetések megtérülésére irányuló céljainak megvalósításához.

2008 augusztusában az EU elindított egy kísérleti kezdeményezést, az Open Access Pilot projektet [2], ami arra kötelezi a 7. Keretprogram hét finanszírozási területén támogatott kutatókat, hogy tudományos eredményeiket közlő munkáikat tegyék nyíltan elérhetővé.

Hetedik keretprogram, támogatási megállapodás – Külön kikötések jegyzéke (Version 6, 18.12.2009) – 39. kikötés:

A II.30. cikk 4. bekezdésében foglaltakon túlmenően a kedvezményezettek a zárójelentés elkészítése előtt vagy után közzétett új információkhoz és jogokhoz kapcsolódó tudományos publikációk publikált változatának vagy publikálásra elfogadott végleges kéziratának elektronikus másolatát a publikálással egyidejűleg letétbe helyezik egy intézményi vagy tematikus adattárban.

A kedvezményezettek mindent megtesznek annak érdekében, hogy ez az elektronikus változat ezen az adattáron keresztül elektronikus eszközökkel a következők szerint szabadon hozzáférhető legyen bárki számára:

– *azonnal, ha a tudományos publikáció „nyílt hozzáférésűként” jelenik meg, azaz ha a kiadó*

az elektronikus változatot ingyenesen rendelkezésre bocsátja, illetőleg

– *a publikálástól számítva [x]² hónapon belül.*

A fenti előírás minden olyan publikált kutatási anyagra vonatkozik a megjelölt finanszírozási területeken, amelyet a 2008. augusztus 20. után aláírt támogatási szerződésekben az Open Access-ről szóló 39. cikkely (Special Clause 39) szabályoz.

Az Open Access Pilot a 7. Keretprogram végéig tart, s felsorolt kutatási területek révén az Európa Tanács e Keretprogramban rendelkezésre álló kutatási keretének 20%-át fedi le.

OpenAIRE: a kutatók és kutatásfinanszírozók open access infrastruktúrája

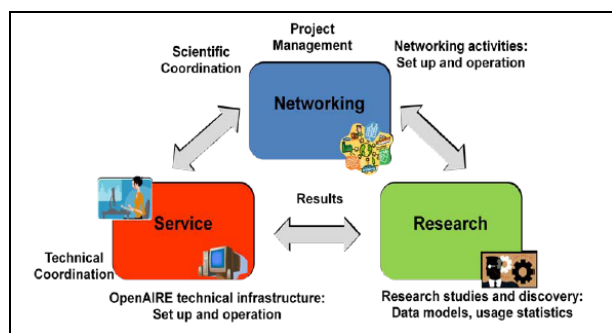
Az FP7 OA Pilot elveinek és előírásainak gyakorlati megvalósításához az Európai Bizottság biztosítani kívánja a megfelelő infrastruktúrát a kutatók rendelkezésére álló repozitóriumhálózat és a kapcsolódó szolgáltatások kialakításával. Az erre a célra a 7. Keretprogramban elkülönített közel 5 millió eurós pályázati keretet az OpenAIRE projekt nyerte el. A program elsődleges célkitűzése a támogatási struktúra kiépítése az FP7 és az Európai Kutatási Tanács által finanszírozott kutatási publikációk azonosításához, feltöltéséhez, archiválásához, szolgáltatásához és monitorozásához. A projekt tárgyát elsősorban a lektorált folyóiratcikkek pre- vagy post-print változatai, valamint a releváns szakterületek konferenciáiként alkotják.

A kiépítendő támogatási infrastruktúra lényegi elemei (1. ábra):

- 1. Hálózat:** helpdeskhálózat az azonosításhoz, feltöltésekhez és archiváláshoz kapcsolódó információszolgáltatási szerepkörrel.
- 2. Szolgáltatás:** európai repozitóriumhálózat, továbbá központi portál és repozitórium az „árva” dokumentumok számára.
- 3. Kutatás:** kutatási adathalmazok kezelésére alkalmas adatmodellek kialakítása kutatói közösségek bevonásával.
- 4. Fenntarthatóság:** a kiépített hálózati és szolgáltatási infrastruktúra hosszú távú fenntarthatóságát biztosító stratégia kidolgozása.

Az OpenAIRE 27 európai országból 38 partnerintézmény együttműködésével jött létre három, nagy projekt tapasztalatokkal rendelkező egyetem koordinálásával: az adminisztrációt az *Athéni Egyetem*

(National and Kapodistrian University of Athens), a tudományos ügyeket a *Göttingeni Tartományi és Egyetemi Könyvtár (Georg-August Universitaet Goettingen)*, míg a technikai megvalósítást és a rendszerarchitektúrát az olasz *Nemzeti Kutatási Tanács (Consiglio Nazionale delle Ricerche)* pisai laboratóriuma irányítja. A részt vevő intézményeknek nem az első közös projektjéről van szó, hiszen közülük sokan éveket dolgoztak együtt a DRIVER projektek megvalósításán.

1. ábra A hálózati és technikai infrastruktúrák párhuzamos megvalósítása a hálózati, szolgáltatási és kutatási projektelemek szinergiájával jön létre

A DRIVER örökség

Az OpenAIRE program eszmei és szervezeti elődjeként, valamint technikai háttereként röviden említenünk kell a 2006–2009 között futó *DRIVER (Digital Repository Infrastructure Vision for European Research)* és *DRIVER II* projekteket. A programok feladata a szervezeti és technikai váz kialakítása volt egy összeurópai adathalmaz részére, lehetőséget adva a tartalomforrások széles körű felhasználására a kutatásban és a felsőoktatásban. A technikai újítások mellett a DRIVER szolgáltatás- és adat-infrastruktúrát is kifejlesztett (D-NET, DRIVER kézikönyv), ezzel megalapozta napjaink legelterjedtebb repozitóriumszabványát.

Az OpenAIRE elemei

Az OpenAIRE tehát a konzorciumi tagok tapasztalataira és előző projekteredményeire támaszkodva az uniós forrásokból támogatott kutatási eredmények komplex kezelését tűzte ki célul.

Elektronikus infrastruktúrát és támogató mechanizmusokat épít ki a 7. Keretprogram és az Európai Kutatási Tanács által finanszírozott cikkek azonosítása, feltöltése, elérhetővé tétele és monitorozása céljából; gyűjtőhelyet hoz létre az olyan cik-

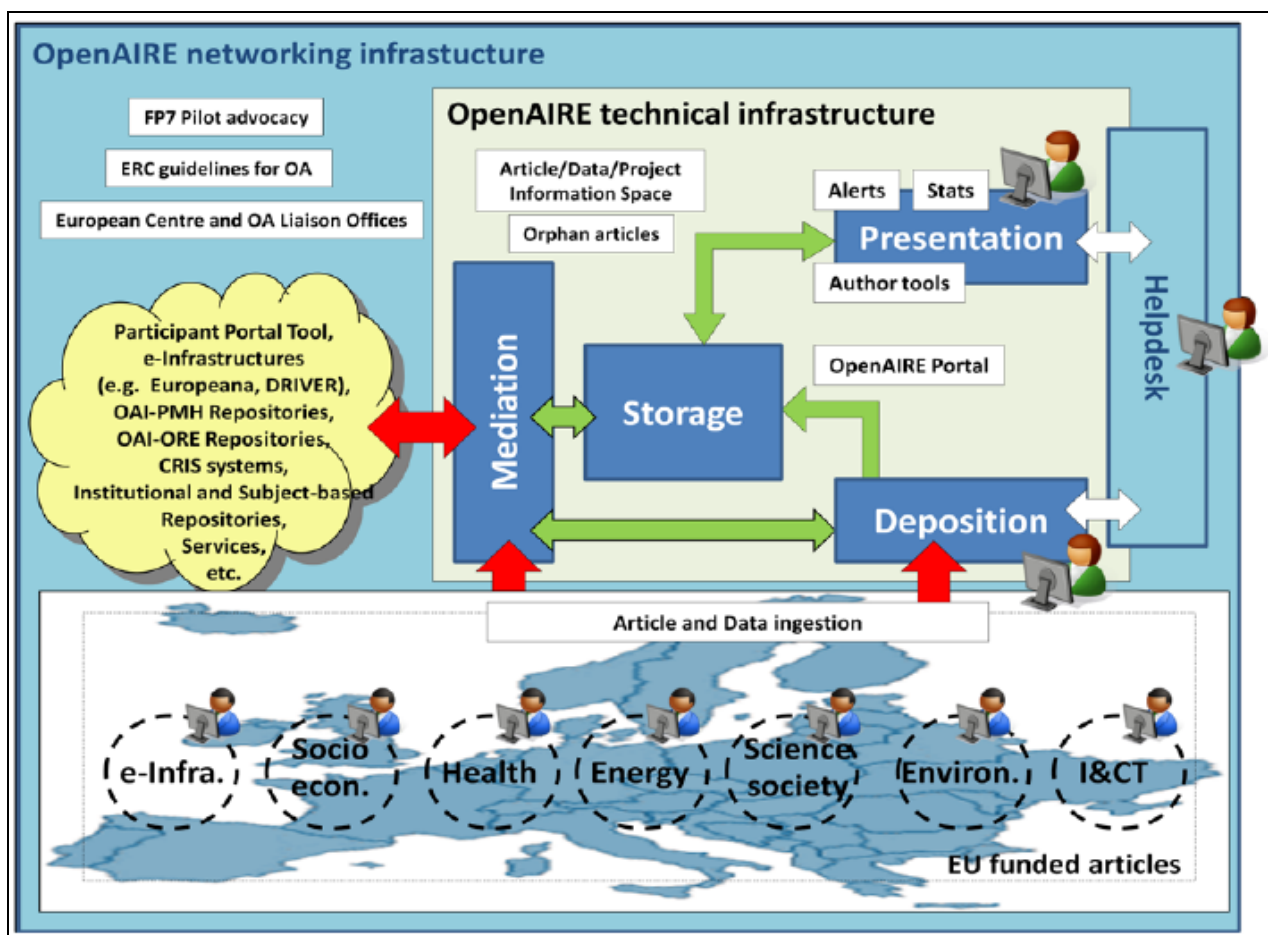
kek számára, amelyek nem helyezhetők el intézményi vagy tudományterületi repozitóriumban, és előkészíti a kutatási adathalmazok hasonló kezelésére szolgáló infrastruktúra kialakítását. További célkitűzés a kutatási input és output, azaz a támogatási szerződések és a publikációk, adatok összekapcsolása, valamint statisztikafelügyelés a rendszer monitorozhatóságának, a folyamatok nyomon követésének megoldására.

Az OpenAIRE középpontjában tartalmi szempontból az FP7 OA kísérletben kijelölt hét tudományterület lektorált publikációi, néhány részterületen (környezet, egészség, kognitív rendszerek, interakciók, robotika, társadalomgazdasági és humán tudományok) pedig az elsődleges kutatási adathalmazok állnak. Földrajzilag a projekt egy kivétellel lefedi az Európai Unió valamennyi tagországát és egy társult tagországot (Norvégia). A felhasználható erőforrásokat 40%-ban hálózatépítésre, 35%-ban szolgáltatásokra, s 25%-ban kutatásra kell fordítani.

Az OpenAIRE általános (az FP7 és ERC kutatások tudományos eredményeit tartalmazó publikációk megbízható, egyszerű elérésének és szétszórásának biztosítása) és hosszú távú (a kutatási folyamat felgyorsítása, a kutatás-fejlesztési befektetések megtérülésének maximalizálása) céljainak elérését a következő elemek megvalósításával kívánja elérni:

1. Hálózatépítés: a publikációk feltöltésére, elhelyezésére alkalmas hálózat létrehozása a kutatók számára (2. ábra)

Az Európai Tanács open access kötelezvénye (OA Pilot) rendkívül fontos állomás az európai tudományos eredmények szabad eléréséhez vezető úton. A hasonló kötelezvények (pl. NIH, Wellcome Trust) tapasztalata azonban azt mutatja, hogy a tudományos közösség ezeket az előremutató kezdeményezéseket lassan, vonakodva fogadja be, sőt leginkább adminisztratív tehernek, időpocsékolásnak tartja. Az oktatáson, promóción túl ezért van rendkívüli jelentősége a kezdeményezés sikerében a publikációk feltöltését megkönnyítő mechanizmusoknak és eszközöknek, melyekkel az eredmények archiválása a kutatási-publikálási folyamat szerves részévé, rutinná válhat. A publikációk kritikus tömegének feltöltését biztosító rendszer megvalósítását két részelemre osztották:

2. ábra Az OpenAIRE rendszerarchitektúrája

1/a. Az Európai Helpdesk Rendszert (EHR) az Európai Központ és 27 Nemzeti Open Access Iroda hálózata alkotja. Az EHR hatásköre a kutatókkal való kapcsolattartás: az OA Pilot tartalmának, valamint az open access elméletének és gyakorlatának megismertetése; segítségnyújtás abban, hogy eleget tegyenek a kötelezettségnek; mit-hogyan-hová töltsenek fel stb. Ezeket a feladatokat a projekt sikere érdekében (a folyamatosan születő publikációk begyűjtéséhez), annak teljes időtartama alatt kell végezni, ezért már az OpenAIRE kezdete után hat hónappal elindult az Európai Központ virtuális segélyszolgálatára néhány tapasztalt, DRIVER-ben edződött partner részvételével. A projekt első évének végére kialakult a 27 Nemzeti Open Access Iroda hálózata és munkaközössége a közvetlen, nemzeti nyelven történő kapcsolattartás megvalósítása céljából. A Helpdesk

Rendszer a ma már szokványosnak mondható online ügyfélszolgálati funkció (ticketing system) kívül GYIK-et, referencijegyzéket, linkgyűjteményt, tájékoztató anyagokat szolgáltat, és különböző útmutatókat („toolkit”-ek) publikál kutatók, kutatóintézmények részére.

1/b. Kapcsolattartás európai open access jellegű vagy repozitóriumokkal kapcsolatos nemzeti (Recollecta, RCAAP, OpenAccess.net, RSP, HUNOR) és nemzetközi szervezetekkel (SPARC Europe, EUA Open Access Working Group), projektekkel (PEER).

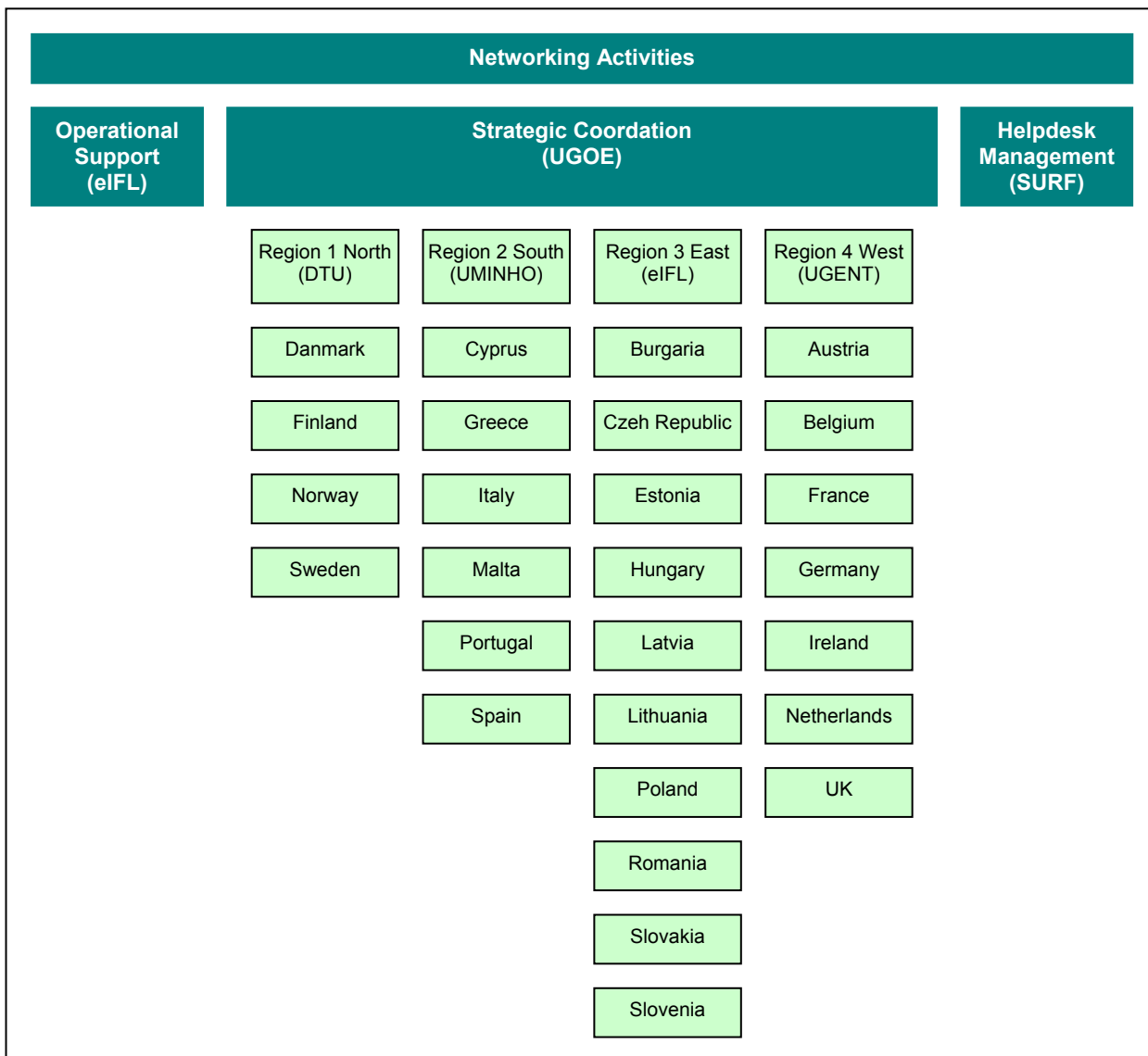
A Hálózat sikere a partnerek szervezett együttműködésében, a hatékony koordinációban és a tagországok közötti munkamegosztásban rejlik. A hálózati struktúrát igyekeztek úgy kialakítani, hogy a kutatók helyben, saját egyetemükön, illetve kutatóintézetükben találjanak segítséget az OA Pilot követelményei-

nek betartásához. Azokban az országokban, ahol a nyílt hozzáférés és repozitóriumépítés még gyerekcipőben jár, központi segítségnyújtás és infrastruktúra áll rendelkezésre.

A kapcsolattartó irodák rendszerét a résztvevők földrajzi elhelyezkedése szerint négy régióra osztották. A régiók munkáját, a stratégiai koordinációt, az operatív támogatást és a helpdesk rendszer működtetését többéves tapasztalattal rendelkező partnerek irányítják (3. ábra).

2. Szolgáltatás: elektronikus infrastruktúra kialakítása és működtetése a lektorált publikációk és egyéb kutatási eredmények számára

Az OpenAIRE technikai infrastruktúrájának három alappillére a DRIVER projektek során létrehozott D-NET szoftvercsomag, a CERN-ben kifejlesztett Invenio repozitórium-szoftver, és a projekt információs kapuja: az OpenAIRE portál (<http://www.openaire.eu>).

3. ábra Az OpenAIRE hálózati tevékenységének rendszere. A régiók beosztása nem csupán az országok földrajzi elhelyezkedésének, hanem gyakorlatilag az open access kultúra fejlettségének felel meg

A D-NET szoftverkészlet (<http://www.d-net.research-infrastructures.eu>) akár több tízmillió open access metaadat rekord aggregálására is képes OAI-PMH repozitóriumból. A D-NET komponensközpontú szemléletmód szerint épített szolgáltatásorientált architektúra (service-oriented architecture, SOA). Lazán kapcsolódó, biztonságos és szabványos komponensei (szolgáltatások, alkalmazások) újra felhasználhatók, újra kombinálhatók a folyamatok folyamatos változásának, megújulásának megfelelően.

Éppen ezért több mint egy aggregátorszolgáltatás: a LEGO működési elvét követve az aggregátorenyő alatt tetszőleges számú és nagyságú, változatos funkciókkal működő közösségek (Aggregative Digital Library Systems, ADLS) hozhatók létre [9]. A D-NET alkalmazásai három csoportot alkotnak:

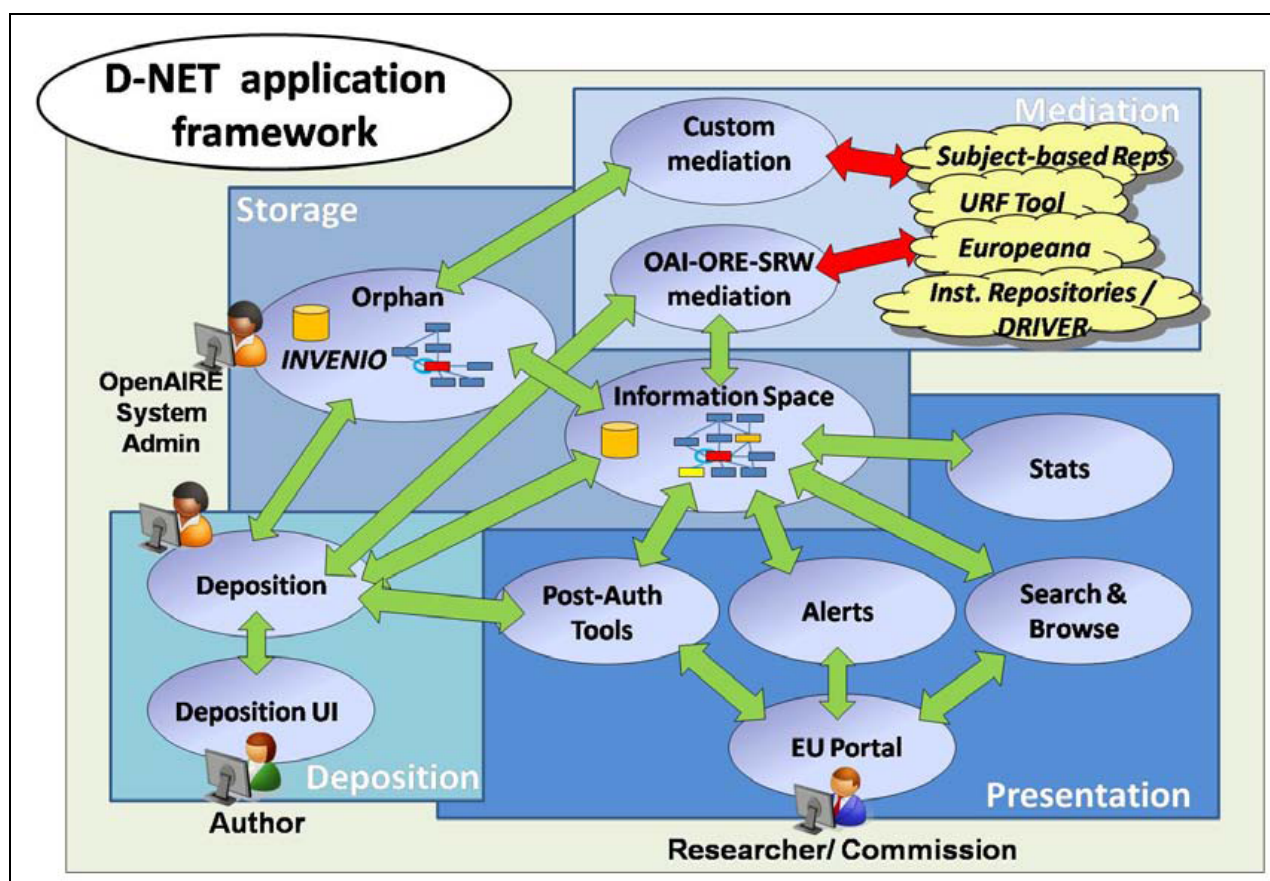
Funkcionális réteg: portálok létrehozására alkalmas szolgáltatások (felhasználói felület, profilok, rekordgyűjtemény kezelés stb.), melyek

megfelelően összeillesztve egy információs térként funkcionálnak.

Adatréteg: aggregátorszolgáltatás kialakításához szükséges arató-, adattisztító-, tároló-, indexelő-, keresőfunkciók.

Engedélyréteg: egy teljes értékű szolgáltatás-architektúra kialakításához szükséges „ragasztó alkatrészek”: regisztráció, jogosultság-kezelés, feliratkozás, értesítések stb.

A D-NET 1.0 verziója alatt működik a DRIVER (<http://search.driver.research-infrastructures.eu>), a European Film Gateway (<http://www.europeanfilmgateway.eu>), és a HOPE (<http://www.peopleheritage.eu>) projektek keresője, továbbá három nemzeti (Belgium, Spanyolország, Szlovénia) aggregátorszolgáltatás. Az OpenAIRE projektben a D-NET az OpenAIRE adatmodellre adaptálva új funkciókkal bővül, s az Invenio szoftverrel együttműködve alkalmas lesz a publikációk, kutatási-, illetve projektadatok, elsődleges adathalmazok, valamint ezek kapcsolatrendszerének komplex kezelésére (4. ábra).

4. ábra Az OpenAIRE D-NET alapú szolgáltatásrendszere

Az adatgyűjtés egyrészt az Invenio-alapú OpenAIRE repozitóriumba történő feltöltés után, másrészt az európai, illetve globális intézményi vagy tudományterületi repozitóriumok releváns tartalmának aratásával történik.

Az Invenio (<http://invenio-software.org>) a Genfben működő *Európai Nukleáris Kutatóintézetben* (CERN) kifejlesztett, digitális repozitóriumok és könyvtári információs rendszerek üzemeltetésére alkalmas szoftver, melynek története a részecskekutató közösségben 1994-ig nyúlik vissza. A rendszer természetesen OAI-PMH kompatibilis, metaadatrekord szerkezete MARC21 alapú, s szöveges dokumentumokon (könyvek, cikkek, preprintek) túl fotók, videók, posztetek, aprónyomtatványok, fizikai objektumok kezelésére is alkalmas. A folyóirat- konferencia- és intézményi metaadatmezőkből authority file-ok építhetők. Számos kutatólaboratórium, múzeum, könyvtár, művészeti galéria, projekt (<http://invenio-software.org/wiki/General/Demo>) repozitóriumra választotta már működtetéséhez az Invenio szoftvert, melyek között a közel 1,2 millió tételt kezelő CERN Document Server a legnagyobb.

Az OpenAIRE információs térnek (Information Space) kapuja a portálszolgáltatás (<http://www.openaire.eu>), ahol valamennyi felhasználói szintű szolgáltatás elérhető. Lehetőség van/lesz a feltöltött publikációk keresésén és elérésén túl többek között feltöltési segédletek, újdonságértesítő, valamint a helpdesk használatára; különböző vizualizációs és statisztikai szolgáltatások igénybevételére. Megvalósításra kerül a más infrastruktúrákkal történő tartalmi és szolgáltatási szintű kapcsolódás, azonkívül a projektek életciklusának követési lehetősége, a finanszírozástól az eredmények publikálásán át azok használati statisztikáig.

Kutatás: tudományos adatkezelő szolgáltatás megvalósíthatóságának tanulmányozása

Az OpenAIRE négy tudományterület kutatóközösségével együttműködve vizsgálja a projektek elsődleges eredményeinek, a tudományos adathalmazoknak létrejöttét, életciklusait, szerkezetét, archiválási és újrahasonosítási lehetőségeit. A közreműködő partnerek egyben kapcsolatot jelentenek más projektekkel:

- az *Egészségügy* területén a *The European Bioinformatics Institute* a *PubMedCentral-UK* és az *IMPACT*,

- a *Környezetvédelem* területén a *The World Data Center for Climate* a mezőgazdasági biodiverzitással foglalkozó *METAFOR* és *CGIAR*,
- az *Információs és kommunikációs technológiák* esetében a *Bielefeldi Egyetem The Center for Excellence: Cognitive Interaction Technology* központban dolgozó neves kutatók révén számos európai projekttel,
- a *Társadalom-gazdaságtan és humán tudományok* területén a *Data Archiving and Networked Services* révén az *ESFRI*, *DARIAH*, *CESSDA* és *CLARIN* projektekkel teremt kapcsolatot.

Fenntarthatóság: a kialakított szolgáltatás és hálózat fenntarthatósága, üzemeltetése, promóciója

A projekt valamennyi részt vevő országban open access irodát hoz létre, így a mozgalom hivatalosan is megjelenhet azokban az országokban, ahol a nyílt hozzáférés még nincs jelen a nemzeti diskurzusban. Az OpenAIRE fenntarthatóságának záloga a nyílt hozzáférés gyakorlatának kiteljesedése egész Európában, valamint a hasonló kísérletekkel, kezdeményezésekkel történő szinergiák kialakítása. Dinamikus fejlődést kell elindítani valamennyi részt vevő országban az elektronikus infrastruktúrához csatlakozó újabb és újabb repozitóriumokkal, folyamatosan bővülő dokumentumfeltöltésekkel, és a szolgáltatásokat használó egyre szélesedő kutatói réteggel. Ebben a folyamatban kulcsszerepet játszik a nemzeti open access irodák disszeminációs, konzultációs, oktatási tevékenysége.

Kell egy csapat

Az OpenAIRE támogatottsága a megnyerő projektterven kívül a megvalósításra vállalkozó stábnak, azaz a konzorcium résztvevőinek köszönhető. A kezdeményezők tudatosan törekedtek az Európai Unió közel egészét átfogó földrajzi lefedettségre, így egy kivétellel valamennyi tagország és egy társult ország (Norvégia) összesen 38 intézménye fogott össze a nyolc munkacsomagból álló terv kivitelezésére. Az egyes projektelemek koordinálását és a rendkívül sokszínű csapat munkájának összehangolását tapasztalt, hasonló projektekben edződött intézmények végzik. A projekt általános koordinációját, az adminisztrációs teendőket, valamint a portál tervezését és működtetését az Athéni Egyetem vállalta. A *Göttingeni Tartományi és Egyetemi Könyvtár* az open access egyik zászlóshajója Németországban és Európában: a *DINI*

(*Deutsche Initiative für Netzwerkinformation*) titkárság és az *open-access.net* nevű német és angol nyelvű OA információs portál működtetője, számos repozitórium-infrastruktúrával és nyílt hozzáféréssel kapcsolatos projekt résztvevője, ahol intenzíven foglalkoznak felhasználói statisztikák elemzésével, citációanalízissel, referencialinkeléssel. A göttingeni könyvtár az OpenAIRE tudományos ügyeiért felelős, ami alatt a hálózati tevékenységek koordinációja, a helpdesk rendszer fejlesztése, a partnerek közötti hatékony kommunikáció megoldása, a projekt külső kapcsolatainak szervezése értendő.

Az olasz Nemzeti Kutatási Tanács pisai laboratóriuma irányítja a rendszerarchitektúra tervezését és a technikai megvalósítást, maga a programozás Pisán kívül a *Varsói Egyetemen (ICM = Interdisciplinary Centre for Mathematical and Computational Modelling)*, Athénban, a Bielefeldi Egyetemen és a CERN-ben zajlik. A CERN részvétele, hozzájárulása a projekthez akár szimbolikusnak is mondható, hiszen a web szülőhelyéről, a világ legnagyobb részecskegyorsítójának otthonáról, Földünk egyik legnagyobb, legtekintélyesebb, a nyílt hozzáférésben is élvonalas nemzetközi kutatóintézetéről van szó.

Az eIFL (korábban eIFL.net) 1999-ben az *Open Society Institute* keretében indult, ma már önálló nonprofit szervezet. Az eIFL a fejlődő és az átmeneti (transition) országok társadalmi és gazdasági fejlődéséhez az információ-hozzáférés és ismeretcsere könyvtárak által irányított promóciójával kíván hozzájárulni. Céljai elérésére globális méretű információs hálózatot hozott létre 46 ország 4200 könyvtárának részvételével. Munkatársai segítenek könyvtári konzorciumok működtetésében, szerzői jogi témákban, ingyenes és nyílt forráskódú könyvtári szoftverek alkalmazásában, open access kiadásban és repozitóriumépítésben. Az eIFL aggregátort hozott létre a tagországokban működő repozitóriumtartalmak láthatóságának növelésére, valamint az újonnan létrejövő repozitóriumok interoperabilitásának tesztelésére. A szervezet kiterjedt kapcsolatrendszere és tapasztalatai révén abszolút alkalmas a nemzeti open access irodák munkájának koordinálására.

A SURF alapítvány (<http://www.surffoundation.nl>) a felsőoktatás és kutatás innovációs módszertani központja Hollandiában. Az infokommunikációs technológiák nemzeti felelőseként koordinálta a DARE programot, melynek eredményeként valamennyi holland egyetemen és fontosabb kutatóin-

tézményben intézményi repozitórium jött létre. A DAREnet mára nemzeti portállá nőtte ki magát (<http://www.narcis.nl>), mely a publikációk elérésének biztosítása mellett egyre nagyobb figyelemmel fordul az adathalmazok, vizualizációk és algoritmusok felé. A DAREnet sikere az utóbbi években több nemzetközi projektet (PEER, DRIVER) inspirált, így a SURF módszertani tanácsaival segíti az európai open access kezdeményezéseket, köztük az OpenAIRE-t is.

Az OpenAIRE akcióban: Nemzeti OpenAIRE feladatok

Az OpenAIRE az open access terjesztésére és megerősítésére irányuló célkitűzéseivel nemzeti szinteken is komoly kötelezettségeket ró a program résztvevőire.

A nemzeti OpenAIRE csomópontok elsődleges feladata az open access politika megerősítése és az OpenAIRE infrastruktúra nemzeti támogatása. A tevékenységi körükhöz tartozik az információszolgáltatás nyílt hozzáféréssel kapcsolatos ügyekben, kutatói feltöltések támogatása, és az OpenAIRE projekt előírásainak megerősítése intézményi és nemzeti szinten.

A tudományok globalizációjával napjainkban számos kutatási terület nemzetközi kommunikációs térre és kapcsolatrendszerre épül. Ugyanakkor szükség van arra, hogy a nemzeti eredmények hazai szinten is regisztrálva, archiválva legyenek – természetes módon a tudósok anyaintézményének rendszerében. Az OpenAIRE irodahálózat feladata egyrészt a közös „jelrendszer”, azaz az open access terminológia és elmélet következetes alkalmazásával beépülni a tudományos kommunikáció nemzetközi folyamatába, másrészt a rendelkezésre álló OpenAIRE infrastruktúrához kapcsolódó nemzeti repozitóriumhálózatba gyűjteni a határon belül létrejövő tudományos eredményeket. Az északi, déli, nyugati régió (l. 3. ábra) országainak nagy részében teljes nemzeti infrastruktúra áll rendelkezésre. A keleti régió országaiban sem elméleti, sem gyakorlati szinten nem alakult ki a nyílt hozzáférés kultúrája, azaz nem értük el a tudományos kommunikáció jelenlegi nemzetközi színvonalát. 2011 szeptemberében három olyan üzemelő és három olyan üzemkész állapothoz közelítő repozitóriumról van információnk hazánkban, amelyek könnyedén OpenAIRE kompatibilisé tehetők. A szabványos intézményi archívumokban összegyűjtött publikációk azután egy aggregátor alkalmazásával a nemzeti tudásanyagot repre-

zentáló portálon válhatnak elérhetővé és kereshetővé.

A repozitóriummal nem rendelkező intézmények anyagai a közös, Invenio-alapú archívumba kerülnek, így – legalábbis ideiglenesen – kiesnek a nemzeti infrastruktúra látóköréből.

Az OpenAIRE kihívásai

Minden kutatás korábbi munkákra épül, s ennek az előfeltétele a kutatók munkáinak megosztása és az ezekhez való hozzáférés megvalósítása. Az információk és adatok elérése fontos az oktatás és kutatás, illetve a társadalom fejlődése szempontjából is. Az OpenAIRE programon keresztül az open access kezdeményezés egyre nagyobb hangsúlyt kap, és nemcsak a tudományos munka területén, hanem a kereskedelmi és a társadalmi fórumokon is érezteti hatását. A fokozott és széles körű felhasználás kihívásokat is állít a program támogatói elé.

Az OpenAIRE elsődleges kihívása a társadalmi beépülés problémája: hogyan tudnának az uniós kutatási és innovációs tevékenységek nagyobb társadalmi figyelmet és közreműködést vonzani? A tudományos kutatások nagy része ismeretlen marad a nem szakmai közönség előtt. A könyvtárak nagy szerepet játszanak abban, hogy ezek az EU által támogatott eredmények és kutatási anyagok eljussanak a társadalom legkülönbözőbb szegmenseihez. A nyílt hozzáférésű tudományos és innovációs mozgalmakban történő szerepvállalással a könyvtárak befolyással vannak a kutatás és oktatás menetére, és új kapukat nyitnak meg a tudományos kommunikáció terén. Új kutatási módszerek és trendek csak egy nyílt, együttműködő közegben működnek hatékonyan: ehhez nyújt megoldást a polgári kutatás, amelynek keretében önkéntesek, vagy önkéntes csoportok tudományos előélet nélkül tudományos kutatómunkában vesznek részt, és olyan kutatáshoz kapcsolódó feladatokat látnak el, mint a megfigyelés, mérés, számítógépes feldolgozás. A civil szervezetek közreműködése elősegíti a kutatási célok racionálisabb megvalósítását, és ugyanakkor lehetővé teszi a közösség bevonását a kutatás, illetve a tudományos kommunikáció folyamatába. A kutatási eredmények közzétételével más kutatók, diákok, civil szervezetek is információkhoz jutnak a kutatási adatokról és folyamatokról, és lehetőséget kapnak az eredmények összehasonlítására és továbbgondolására. Felgyorsul a kutatás fejlődése és elkerülhető lesz a kísérletek ismétlődése.

Az OpenAIRE másik fontos kihívása a versenyképesség fokozása. Az EU Open Access Pilot kiemelt célja, hogy az általa támogatott kutatások eredményeinek disszeminációja a lehető legszélesebb körű és leghatékonyabb legyen, és így az eredmények felhasználásában maximális hatást érjenek el. A kutatási cikkek nyílt hozzáférése biztosítja az EU kutatási és fejlesztési beruházásának megtérülését. Vállalkozóknak is előnyt jelent a legújabb kutatási adatok elérése, mivel az információ gyorsabb és hatékonyabb áramlása jótékony hatást biztosít az üzleti életre és az innovációra. Mivel sok esetben a szerzői jogi korlátok gátolják ezt az információáramlást, az OpenAIRE program egyik jelentős kihívása, hogy nemcsak a nyílt hozzáférést biztosítsa a kutatási anyagokhoz, hanem az anyagok felhasználásának és újrahasznosításának jogait is rendezze. Habár európai szinten fontos lépések történtek a szerzői jogi kérdések bővítése illetve megváltoztatása terén, nemzeti szinteken meglehetősen sok a megválaszolatlan kérdés az anyagok terjeszthetőségével kapcsolatban.

Az OpenAIRE projekt harmadik kihívása az európai kutatási és tudományos alapok megerősítése és egy európai tudományos környezet kialakítása. Az Európai Bizottság célul tűzte ki a tagállamok kulcsfontosságú kutatási infrastruktúráinak azonosítását és támogatását annak érdekében, hogy a kutatók könnyen és biztonságosan elérhessék a forrásokat, az együttműködést elősegítő eszközöket, valamint az információs és a kommunikációs technológia elemeit. A fejlődő kutatási infrastruktúra fontosabb feladatkörei: az adatokhoz és szolgáltatásokhoz való nyílt hozzáférés biztosítása nem csak kutatók számára, az adatmegosztás módszereinek vizsgálata, az interoperabilitás szélesítése és az ehhez szükséges szabványok meghatározása, új, költségcsökkentő technológiák elemzése, a meglévő infrastruktúrák terjesztése, és a technológiák és infrastruktúrák nemcsak határokon, hanem diszciplínákon átnyúló jellegének erősítése.

Összefoglalás

Az OpenAIRE kedvezményezettje Európa egésze. Az érintett hét tudományterületen dolgozó európai kutatók, tudósok egy új infrastruktúra első használói és hasznélvezői a növekvő láthatóság, idézhetőség és hatás tekintetében. A világ szélesebb kutatótársadalma szintén az OpenAIRE infrastruktúrát használja majd saját munkájához. A létrejövő statisztikák és számadatok az európai politikusok

és stratégiák rendelkezésére állnak majd a nyílt hozzáférés és más tudományos ügyek tervezéséhez, a folyamatok azonosításához, az európai kutatási terep megértéséhez.

„Az OpenAIRE projekt létrehozása egyértelmű lépés az uniós finanszírozású kutatások eredményeinek megosztása felé, ami mindannyiunk számára előnyökkel jár. A tudományos információk ereje abban áll, hogy képesek életünket jó irányban megváltoztatni – túl értékesek ahhoz, hogy elzárjuk őket. Ezen kívül valamennyi uniós polgárnak joga van ahhoz, hogy hozzáférjen a közpénzek felhasználásával létrehozott tudáshoz és élvezze annak előnyeit.” – nyilatkozta *Neelie Kroes*, az Európai Bizottság digitális menetrendért felelős alelnöke [7], amikor 2010 decemberében elindította az OpenAIRE program működő infrastruktúra-hálózatát.

Az FP7 OA Pilot és a kapcsolódó intézkedések révén a nyílt hozzáférés általános irányelvként szerepel az EU által finanszírozott kutatásokban. 2011-ben az Európai Tanács az *OpenAIREplus* projekt támogatásáról döntött, mely az OpenAIRE eredményeire, tapasztalataira alapozva az elsődleges kutatási adathalmazok archiválását és elérésének biztosítását tűzte zászlajára.

Jegyzetek, hivatkozások

¹ <http://ec.europa.eu/research/science-society/index.cfm?fuseaction=public.topic&id=1294&lang=1>

² Az [x] szám 6 hónap az *Egészségügy, Energia, Információs és kommunikációs technológiák, Környezetvédelem, Kutatási infrastruktúrák területén, és 12 hónap a Társadalom-gazdaságtan és humán-tudományok, valamint a Tudomány a társadalomban* témákban.

Irodalom

[1] European Research Council. ERC Scientific Council Guidelines for Open Access. 2007

<http://www.openaire.eu/en/component/attachments/download/3>

[2] European Commission. Open Access Pilot in FP7. 2008

<http://www.openaire.eu/en/component/attachments/download/4>

[3] DG-Research EC. Study on the economic and technical evolution of the scientific publication markets in Europe. 2006.

[4] European Research Advisory Board. Scientific publication: Policy on open access. 2006.

[5] European Research Council. ERC Scientific Council Statement on Open Access. 2006.

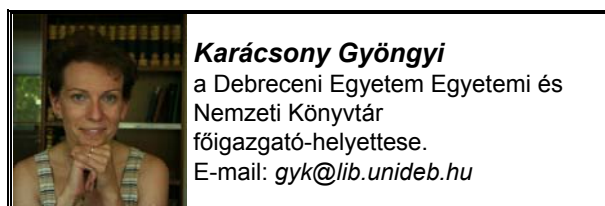
[6] European Commission. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee on scientific information in the digital age: access, dissemination and preservation. 2007.

[7] Európai Bizottság. Sajtóközlemény: Az OpenAIRE-nek köszönhetően hozzáférhetővé válnak az EU tudományos eredményei. 2010.

[8] Európai Bizottság. A bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az európai digitális menetrend /* COM/2010/0245 f/2 */. 2010.

[9] MANGHI, P. – MIKULICIC, M. – CANDELA, L. – CASTELLI, D. – PAGANO, P.: Realizing and Maintaining Aggregative Digital Library Systems: D-NET Software Toolkit and OAIster System. = D-Lib Magazine, 16. köt. 3–4. sz. 2010.

Beérkezett: 2011. XI. 28-án.

Bognár Noémi Erika

A közkönyvtári blogok népszerűsége és sikere Magyarországon

A világháló és a könyvtár kapcsolata manapság rendkívül időszerű kérdés, hiszen napjainkban a könyvtárak már nemcsak „fizikai valójukban” vannak jelen, hanem az interneten különböző felületeken is képviseltetik magukat. A könyvtári platformok egyre fontosabb helyszínei lesznek egy intézmény már meglévő szolgáltatásai népszerűvé tételének, emellett újabbak megjelenésének. A világhálón már több éve folyamatosan különféle könyves és könyvtári weboldalak, blogok jelennek meg. E cikkben a magyarországi közkönyvtári blogokkal foglalkozom. Hazánkban is több kutatás született már ebben a témában, e tanulmány egy olyan több szempontú vizsgálatot ismertet, amely feltárja a közkönyvtári blogok népszerűségének és sikerének titkát.

Bevezetés

Az elmúlt időszakban olyan szolgáltatások terjedtek el a világhálón, amelyeknek alapja az interaktivitás, a közösség megléte. Ezeket a szolgáltatásokat gyűjtőnéven web 2.0-nak nevezik. A könyvtáraknak is szükségük volt az újításra a felhasználói igények megváltozása miatt, ezért később a web 2.0 analógiájára megalkották a könyvtár 2.0 fogalmát. A könyvtár 2.0 célja a könyvtárak szolgáltatásainak javítása, melynek fontos elemei: az olvasók bevonása, a visszacsatolás, az egyszerű használat és a folyamatos naprakészség. [1] Ily módon megismerhetők a használók igényei, és ezeket felhasználva népszerűbbé, értékesebbé tehetők a szolgáltatások.

A blogok tipikus könyvtár 2.0-ás szolgáltatások, melyek száma az interneten folyamatosan nő, azonban felmerül a kérdés, hogy valóban igazolt-e a létük, azaz betöltik-e a kívánt funkciót, vagy idővel elvesztik a beléjük vetett bizalmat és a feléjük irányuló lelkesedést.

A könyvtárosnak „értesítenie kell olvasóit az újdonságokról, az új, releváns információkról, és segítenie kell őket a források, új technológiák és információ-visszakereső eszközök hatékony használatában. [...] Használhatók továbbá az egyes könyvtárak helyi információinak (nyitvatartási idő, különleges beszerzések, olvasmányajánlás) stb. továbbítására is.” [2] A blogokon megjelenő tartalmak tehát a könyvtár szolgáltatásaiként foghatók fel, melyeknek jellemzői: a jó minőségű, megbízható források és a szabad hozzáférés. A blogokon

olvasható könyvismertető, könyvajánló segíthetik az olvasók döntéseit a jövőbeni kölcsönzéseiknél. Ezekre az írásokra a használók reagálhatnak is, kifejtik véleményüket a témával, a könyvvel kapcsolatban, így egy online olvasóklubot is létrehozhatnak. A könyvtáros írásaiból az olvasók megismerhetik a könyvtárost és a könyvtári munkát. A szakma dolgozóinak is értékesek lehetnek ezek a blogok, hiszen más könyvtárak életéről, problémáiról olvashatnak, amelyekből profitálhatnak is. [2]

A jó blogon a hozzászólás lehetőségén kívül más, aszinkron vagy szinkron kommunikációs módok is megjelennek, melyekkel könnyen kapcsolatba tud lépni az olvasó a könyvtárossal. A könyvtár rendezvényeinek, programjainak, tanfolyamainak reklámozására is megfelelő platform a webnapló, az olvasók így értesülhetnek arról, hogy mi történik a könyvtárban. Itt nagyobb közönséget lehet megcélozni, akár olyan embereket is, akik eddig nem jártak könyvtárba, csak az interneten bukkantak rá az oldalra, és így talán kedvet kapnak a könyvtárba való betéréshez.

A közkönyvtári blogok népszerűek lehetnének a felhasználók körében, hiszen ideális eszközei a vélemények kicserélésének, a kommunikációnak, a könyvtári és a könyves témákkal kapcsolatos eszmecseréknek, emellett a könyvtárakról szóló információk könnyű és gyors megszerzéséhez segítik hozzá az olvasókat. Ennek ellenére a hipotézisem az, amelyet igyekszem alátámasztani, hogy e webnaplók közül csak kevés tudja teljesíteni a hozzá fűzött reményeket. Ennek a feltevésnek igazolását (vagy korrekcióját) a témámhoz kapcsó-

lódó szakirodalom bemutatásával és több szempontot is vizsgáló kutatással kívánom alátámasztani.

A kutatás során a következő kérdéseket fogalmaztam meg:

1. A közkönyvtári blogok látogatottsága milyen nagyságrendű, és ez milyen mértékben függ össze a kommunikáció mennyiségével?
2. Mennyire népszerűek a közkönyvtári blogok a közkönyvtárak virtuális és a fizikai tereinek használói körében? Milyen összefüggések vannak e két felület használata között?
3. Mennyi idő- és energiaráfordítás szükséges egy sikeres blog működtetéséhez?

Kutatásomban a minta megválasztásánál magam is szembesültem azzal, hogy sok könyvtári blog indulását követően néhány hónappal megszűnik vagy nem frissül tovább. Több blogot már archiváltak is, így nem tekinthető meg, vagy egyáltalán nem található meg az interneten. Jelenleg Magyarországon a *Hubay-féle Könyvtári blogok jegyzéke* (<http://konyvtariblog.atw.hu>) és saját gyűjtéseim szerint 14 közkönyvtári blog működik. Úgy vélem, hogy amelyik weblog már egy éve nem változott (tehát 2010 áprilisa előtt lett utoljára frissítve), az nem számítható a pillanatnyilag is üzemelők közé. Jelen kutatásban összesen hét blogot vizsgáltam meg, mert ezek esetében lehetett csak a megfelelő információkat összegyűjteni.

A kutatási kérdésekre háromféle vizsgálat alapján kívánok választ adni. Elsőként a hét közkönyvtári blog látogatottsági statisztikáit elemzem, majd az orosházi *Justh Zsigmond Városi Könyvtár blogjának*, a *Könyvtárosházának* (<http://www.justhvk.hu>) virtuális és fizikai használói körében készített kérdőíves vizsgálat kimenetelét mutatom be, végül az egri *Bródy Sándor Városi Könyvtár Zenei részlegének* webnaplója, a *Hangtárnok* (<http://hangtarnok.klog.hu>) főszerkesztőjével készített interjú eredményeiről számolok be.

A kutatás szakirodalmi előzményei

Számos külföldi és hazai kutatás foglalkozott már a könyvtári blogokkal. Ezek nagy része a pozitív valamint a negatív tulajdonságokat próbálta felszínre hozni, és azt, hogy mennyire jól lehet használni ezeket az oldalakat a könyvtári világban. A tények mellett a siker kulcsát keresték.

Maxymuk [3] az elsők között ismerte fel a blogok jelentőségét könyvtári szempontból. Arra a megállapításra jutott, hogy a webnaplók lehetővé teszik az eszmecserét általánosabb és specifikusabb könyvtári témákban is, amit a hagyományos kiadványok nem tudnak nyújtani. A blogok így újradefiniálhatják az információk megosztását, elérhetőségét és azt, hogy a könyvtárosok hogyan nyújthatnak információkat a használóknak.

Maness [4] úgy véli, hogy sokkal nagyobb mérföldkönek számítanak a blogok a könyvtárak életében, mint a hivatalos honlapok, hiszen itt már a tartalom előállítói nemcsak a könyvtárosok, hanem a közönség is lehet. Ennek következtében elmosódik a határ a használó és a könyvtáros mint tartalomfogyasztó és -előállító között. A könyvtár 2.0 létrejöttével a gyűjtemények és a szolgáltatások sokkal interaktívabbak és felhasználóközpontúbbak lettek.

Több kutatás a felsőoktatási környezetben használt blogokkal volt kapcsolatos. A dublini könyvtáros főiskola empirikus kutatásának [5] résztvevői több pozitív és negatív tulajdonságról is beszámoltak a webnaplókval kapcsolatban. A pozitívumok a következők voltak: a könyvtárosoknak segítenek naprakésznek lenni az újdonságokból; interaktívabbak lehetnek; jól használhatók marketing célokra a blogok. Negatívumként említették: időigényes a blogírás és állandó közléskényszert jelent. Az ír könyvtárosok azt állították, hogy nem szívesen használnák a blogokat, mert nem tekintik eléggé szakmai felületnek, valamint az olvasókkal való kommunikációra más csatornákat használnak (e-mail, hírlevél stb.). A blogolás hatékonyabb lenne, ha erre nemcsak egy-egy ember vállalkozna, hanem egy együttműködő csapat állna a háttérben.

Zanin-Yost [6] és *Bardyn* [7] a szabad hozzáférést, az egyszerű használatot és a költséghatékonyságot említették pozitív tulajdonságnak. Az egyszerűség miatt a szerkesztőnek több energiája jut a tartalomra való összpontosításra. A költséghatékonyság két területen is megfigyelhető: a blogok használata nemcsak a munkatársak továbbképzését teszi szükségtelemmé, hanem csökkenti vagy megszünteti a nyomtatott reklámok gyártásának és a statikus weboldalak működtetésének költségeit is.

A hazai könyvtári blogok népszerűségét az eddigi kutatásokban a webnaplóba írott bejegyzések és hozzászólások vizsgálatával térképezték fel. E kutatások jelentették ennek a tanulmánynak az

alapját is. *Tóth Máté* [8] 2009-ben készült vizsgálatában arra kereste a választ, hogy a felhasználók érdeklődnek-e a könyvtári blogok iránt? A kutatásban 10 hazai könyvtári blogot vizsgált a szerző. Az adatok azt mutatták, hogy az összes blogbejegyzésre érkezett összes hozzászólás 96%-a két könyvtári bloghoz volt köthető. A tanulmány írója arra a következtetésre jutott, hogy sokkal több a bejegyzés a blogokon, mint a hozzájuk kapcsolódó hozzászólás. Kiderült, hogy a könyvtári blogok olvasottsága – a hozzászólások számának vizsgálata alapján – még gyerekcipőben jár, vagy esetleg csak a hozzászólásokat tekintve passzív az olvasók.

Az e tanulmány közvetlen előzményének és alapjának tekinthető kutatást három szerzőtársammal 2010 végén végeztük. [9] A népszerűséget ebben az esetben a blogokon kialakult kommunikáció oldaláról közelítettük meg. Összesen 18, köztük hazai és határon túli közkönyvtári blogot, továbbá – egyfajta referenciapontként – a közösséget maga köré építő, tehát a kommunikáció és az eszmecserék színhelyéül szolgáló *KönyvesBlog*-ot (<http://konyves.blog.hu/>) vizsgáltuk. Így lényegében a könyvtári és a könyves blogok összehasonlítását hajtottuk végre a bejegyzések és a hozzájuk fűzött kommentek számának, gyakoriságának elemzésével. A vizsgált fél év alapján megállapítottuk, hogy a 18 blog közül mindössze két közkönyvtári blog (az orosházi *Justh Zsigmond Városi Könyvtár* blogja, a *Könyvtárosháza* és az egri *Bródy Sándor Könyvtár Zenei részlegének blogja: a Hangtárnok*), és természetesen a *KönyvesBlog* felel meg annak az elvárásnak, hogy közösséget építsen maga köré, hiszen ezeken az oldalakon a bejegyzésekhez hozzászólások is társulnak. A többi blognál ez csak elvétve fordult elő, mivel ezeknél sokkal több bejegyzés született mint hozzászólás, ami azonban nem feltétlenül jelenti, hogy kevesen is olvassák az adott oldalakat.

A magyarországi közkönyvtári blogok látogatottsága

A könyvtári blogok hatékonyságának és népszerűségének mérése a bejegyzés-hozzászólás vizsgálaton kívül az oldalak látogatottsági statisztikáinak elemzésével történhet. Ez a látogatások és az egyedi látogatók nyomon követésével valósulhat meg. Fontos, hogy a könyvtári blogok látogatottsága mérhetővé váljék, hiszen ez egyértelműbben, pontosabban mutatja az olvasottságot, mint a hozzászólás-vizsgálat. Az ilyen statisztikákban világo-

san látszik, hogy hány embert érdekelt az oldal egy adott időszakban, ugyanis a hozzászólás-vizsgálatnál nem biztos, hogy hű képet kapunk, például az olvasók személyisége miatt („a csöndes fajta”, „rejtőzködő”). Érdemi feladat a könyvtárak számára, hogy mérjék a blogjuk látogatóit, hiszen így képet kapnak arról, hogy mennyire végzik jól munkájukat. A mérés eredménye lehetőséget ad a jövőbeni jobbításra.

A közkönyvtári blogok látogatottságának feltérképezése érdekében felvettem a kapcsolatot e-mailen keresztül a közkönyvtári blogok készítőivel. Sajnos a többszöri megkeresés ellenére, összeségében csak hat blog készítőjétől kaptam választ, továbbá egy másik weblogon nyilvánosak voltak a statisztikai adatok, így csak ezekkel az adatokkal tudtam dolgozni. Vizsgálatom ezért nem lehet teljes, viszont úgy vélem, hogy a kapott adatokból is tudok releváns következtetéseket levonni.

E vizsgálatot azért szeretném kideríteni, hogy vajon az oldalkészítők aktivitása (gyakori bejegyzések) és a hozzászólások száma, gyakorisága tükrözi-e a tényleges népszerűséget.

A kutatásban a következő kérdésekre kerestem a választ:

- 2010-ben hányan látogatták az adott blogot összesen?
- Hányan arról a településről, ahol a könyvtár működik, és hányan más településről?
- Hányan Magyarországról és hányan külföldről?
- Milyen keresőkifejezésekkel találtak az olvasók az adott blogra?

A látogatottság mérésére azért van szükség, hogy ne csak a hozzászólások számából lehessen következtetni a népszerűségre. Fontos feltérképezni azt is, hogy a látogatók honnan, mely településekről érik el az oldalt, hiszen így kiderül, hogy csak a lehetséges könyvtárhasználókat tudja-e megszólítani a blog, vagy esetleg olyanokat is, akik földrajzilag távol vannak. A keresőkifejezésekből az derül ki, hogy konkrétan a könyvtár blogjára voltak-e kíváncsiak a látogatók, vagy csak kerestek egy adott dologra az interneten, amit véletlenül ezen a blogon találtak meg.

A könyvtári blogok a látogatók mérésére különböző alkalmazásokat, analitikai eszközöket használnak. Nem pontosan ugyanazt, és nem pontosan ugyanúgy mérik, de azért hasonlóságot is fel lehet köztük fedezni. Azokat az adatokat fogom a továbbiakban összehasonlítani, amelyek pontosan

ugyanazzal a módszerrel mért értékeket adják. A kutatásom egyéb kérdéseire sem minden statisztikai alkalmazás tud választ adni, ezért itt is csak azokban az esetekben tudok adatokat elemezni, amelyekben a szükséges információk a rendelkezésemre álltak.

A kapott látogatottsági adatokból kiemeltem az oldalmegtekintések számát, mert csak ez az adat volt az egyetlen, amely mindegyik blognál a rendelkezésemre állt, így ezek alapján történt az összehasonlítás. Két blog kivételével (nyíregyházi *Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Média-tár*, *Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár EU Gyűjtemény*) mindegyiknél a teljes, 2010. évi oldalmegtekintéseket mutatom be (1. táblázat).

Az 1. táblázatban látható, hogy meglehetősen eklektikus a kép a közkönyvtári blogok látogatottságát illetően. A *Hangtárnok* blog oldalmegtekintéseinek száma a legmagasabb a vizsgált egyéves időszakban. Ez az érték nagyságrendekkel magasabb, mint a többi blogé. Az oldalt 467 119 egyedi látogató tekintette meg 2010-ben, tehát átlagosan 1,7 oldalra voltak kíváncsiak az olvasók, azaz több mint egy oldalt néztek meg látogatásonként. Közülük 98 773 visszatérő olvasó volt. Az orosházi *Könyvtárosháza* áll a második helyen, amelynek

értékei igaz, hogy elmaradnak a *Hangtárnokétól*, azonban még mindig sokkal nagyobbak, mint a többi oldal esetében. A blogon 12 104 egyedi látogató volt, tehát átlagosan több mint 3 oldalt néztek meg a weblapon, azaz itt is több bejegyzés keltette fel az érdeklődést. A *Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Börzsöny utcai Könyvtárának Tízplusz* elnevezésű blogján a vizsgált évben 6870 látogató 11 445 oldalmegtekintést produkált. A *Krúdy Gyula Városi Könyvtár* blogjának oldalmegtekintései még átlépi a 10 000-et, viszont a többi vizsgált blog jóval elmarad ettől. A statisztikai programok különbözősége miatt nem minden oldal esetében kaptam meg a teljes 2010. évre vonatkozó adatot, ezért a legpontosabb összehasonlítás érdekében az oldalmegtekintések havi átlagát is összevetettem. Az összkép hasonlóképpen alakult, mint az előzőekben.

Úgy vélem, a közkönyvtári blogok látogatottsága összefügg a blogokon folyó kommunikációval. E vizsgálat is azt mutatja, hogy a két legnépszerűbb oldal a *Hangtárnok* és a *Könyvtárosháza*. Ebből következik, hogy a weblogokon olvasható párbeszédgyakorlatokból, mennyiségéből általában már lehet következtetni az olvasottságra is, annak ellenére, hogy sokan nem szeretnek, vagy nem kívánnak véleményt nyilvánítani.

1. táblázat

A közkönyvtári blogok oldalmegtekintéseinek száma és havi átlaga 2010-ben

Közkönyvtári blogok	Oldalmegtekintések száma	Oldalmegtekintések havi átlaga
Eger, Hangtárnok – Bródy Sándor Könyvtár – Zenei részleg (http://hangtarnok.klog.hu)	788 538	65 712
Orosháza, Könyvtárosháza – Justh Zsigmond Városi Könyvtár (http://www.justhvk.hu)	38 894	3241
Budapest, FSZEK - Börzsöny utcai Könyvtár – Tízplusz (http://www.fszek.hu/tizplusz/)	11 445	954
Várpalota, Krúdy Gyula Városi Könyvtár (http://krudylib.freeblog.hu)	10 100	842
Balassagyarmat, Madách Imre Városi Könyvtár (http://mivkbggy.blogspot.com)	2695	245
Nyíregyháza, Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár – Média-tár (http://minyon.klog.hu)	1721*	172
Budapest, FSZEK – Európai Unió Gyűjtemény (http://eufszek.blogspot.com)	1136**	103

* 2010. március-december (10 hónap)

** 2010. május-2011. március (11 hónap)

A következő kérdéseim arra vonatkoztak, hogy hányan látogatták a blogokat hazánkból és más országokból, valamint, hogy hányan arról a településről, ahol a könyvtár működik és hányan más helyszínekről. Néhány statisztikai alkalmazás erre a kérdésre nem tud választ adni, továbbá nem mindig egy meghatározott időtartamra, hanem például csak az utolsó 500 látogatóra vonatkoztatva.

Az egri *Hangtárnok* blog esetében elmondható a kapott adatok alapján, hogy a legtöbb látogató (30,4%) nem Egerből, hanem Budapestről nézte meg az oldalt. Az egriek a listában csak az ötödik helyet foglalják el 2,4%-kal. Az oldalt egyébként a legnagyobb számban Magyarországról tekintették meg, de a környező országokból, az Amerikai Egyesült Államokból, Németországból, Svédországból és még számos országból is voltak látogatók.

A *Könyvtárosháza* esetében 51 országból érkeztek látogatók, itt is természetesen Magyarország áll az első helyen, majd az Amerikai Egyesült Államok következik. Érdekes, hogy a *Hangtárnokkal* ellentétben az orosházi *Könyvtárosháza* az orosházikat tudja a legjobban megszólítani, mert ebből a városból látogatták meg legtöbben az oldalt 2010-ben (46,6%), második Budapest volt a listában, 21,8%-kal.

A nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Médiatárának, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár EU Gyűjteményének, és a Börzsöny utcai Könyvtárának weblogját is Magyarországról látogatták a legtöbben, az első kettőnél az Amerikai Egyesült Államok, a harmadiknál pedig Románia áll a második helyen. A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Médiatárának oldalát is a saját városából olvasták nagy számban. A többi blog esetében nem álltak rendelkezésre ilyen adatok.

Fontosnak tartottam megvizsgálni azt is, hogy mely keresőkifejezésekkel találnak rá az adott blogokra az olvasók. Ebből kiderül, hogy csak konkrétan a könyvtár blogját szeretnék-e megtalálni, tehát a könyvtárról kívánnak-e információt szerezni, vagy csak egy általuk keresett információ miatt bukkannak a webnaplókra.

A *Hangtárnok* blog esetében észrevehető, hogy a keresőkérdések leginkább a tartalomra vonatkoznak. Az első öt keresőkérdés, amelyekkel az oldalra találtak, a következő volt: „*zongora kották*”, „*relaxációs zene*”, „*kottakereső*”, „*állathangok*”, „*hang-*

effektek”. Ebből kiderül, hogy az oldal látogatói zenei keresőkérdések kapcsán jutnak el a blogra legtöbbször. Ennek egyik oka az lehet, hogy megfelelően keresőoptimalizált az oldal, tehát a kulcsszavak jól vannak beállítva a blogon.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Börzsöny utcai Könyvtár tizenéves olvasóinak közös blogjánál szintén az ott olvasható témáknak megfelelő keresőkérdések emelkednek ki. Az életkori sajátosságok itt a kifejezésekből is kitűnnek („*garfield*”, „*kutya az ember legjobb*”, „*leopárd gekkó*”, „*a kutya az ember legjobb*”, „*leopárd gekko*”).

Hasonló megállapításokat lehet tenni a várpalotai Krúdy Gyula Városi Könyvtár oldalának esetében is, ahol összesen három bejegyzés található családfakutatás témában, és mégis az erre irányuló keresőkérdésekkel találnak a látogatók legtöbbször a blogra („*családfa készítő program*”, „*családfakészítő program*”, „*csaladfal.hu*”, „*családfa program*”, „*családfa készítő program ingyen*”).

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár EU Gyűjteményének blogjára főként a jogi szaktájékoztató, szaktanácsadás igénye következtében lelnek rá az emberek („*ingyenes jogi tanácsadás telefonon*”, „*fszek*”, „*ingyenes jogi tanácsadás budapest*”, „*ingyenes jogi tanácsadás telefonon*”, „*terminológiai szótár*”).

A Könyvtárosházánál másfajta kép alakult ki, mint az eddig említett oldalaknál. Itt az figyelhető meg, hogy legtöbbször a könyvtárral kapcsolatos információk keresése közben lelnek rá az oldalra. Az öt keresőkifejezésből ebben az esetben („*justh zsigmond városi*”, „*veszíts el egy könyvet*”, „*orosháza könyvtár*”, „*könyvtárosháza*”, „*könyvtárosok világnapja*”) kiemelendő a „*Veszíts el egy könyvet*” játék, amely úgy tűnik, sok olvasót vonz a blogra. A többi blog esetében nem álltak rendelkezésemre ilyen információk.

Az adatok alapján talán megkockáztathatom azt a kijelentést, hogy azok a blogok, amelyek egy-egy részleget, könyvtáron belüli tematikus gyűjteményt kívánnak bemutatni, leginkább egyfajta szaktájékoztatói funkciót töltenek be az érdeklődők részére, és nem feltétlenül magáról a könyvtárról információt szerezni kívánó személyeket vonzzák az oldalra. Ilyen például a *Hangtárnok* is, amelynél elmondható az adatok alapján, hogy látogatói az ország zenekedvelői közül kerülnek ki. Más a helyzet a *Könyvtárosházánál*, amely inkább az orosházi könyvtárkedvelőket, könyvtár iránt érdek-

lőddöket, és esetleg a könyvtáros szakma tagjait találja meg. A „Veszíts el egy könyvet” országos ismertségű játékkal viszont tudja szélesíteni az olvasóinak körét.

Könyvtárosháza, az orosházi Justh Zsigmond Városi Könyvtár blogja

Az orosházi Justh Zsigmond Városi Könyvtár blogja, a *Könyvtárosháza* 2006 szeptemberében indult, első könyvtári blogként Magyarországon, és azóta töretlenül működik (1. ábra).

„A *Könyvtárosházán* a bejegyzések témakörei nagyon változatosak, jóllehet kiemelkednek közülük a jól ismert „Veszíts el egy könyvet” program köré épülő posztok. Emellett a legnagyobb számban a könyvtárral kapcsolatos információkkal találkozhatunk a „Rólunk írták” bejegyzések alatt, illetve számtalan játékkal próbálják aktivizálni az olvasókat. A népszerűsítés érdekében olyan web 2.0-ás szolgáltatásokat is alkalmaznak az oldalon, mint például a *Twitter* vagy a *Facebook*.” [9] A blogon lehetőség van üzeni a könyvtárosoknak egy csevegőprogram segítségével, tehát online tájé-

koztató szolgáltatást is nyújtanak a könyvtár munkatársai.

Az egyik fontos motivációjuk az volt, hogy a fiatalokat becsábítsák a könyvtárba és felhívják a figyelmüket magukra. A blogok elsősorban a fiatalok körében népszerűek, ezért ez a felület tűnt számukra a legmegfelelőbbnek. Ezenkívül két csoportot szerettek volna megszólítani: a könyvtáros társadalmat és az orosházi internetezőket. Az oldalon a szakmai tapasztalatok, élmények is megoszthatók, így a könyvtáros kollégák hasznos eszmecseréket folytathatnak itt. Fontos szempont volt, hogy a blog segítségével az olvasók jobban megismerhessék a könyvtárat, hogy mi zajlik az épület falai között, illetve a könyvtárosokat is. A könyvtáros így laza stílusban, közvetlenebb hangnemben tudja a könyvtár által szervezett programokat ajánlani, vagy például az általa olvasott könyvekről írni az olvasóknak. A blog szerkesztője, *Buzai Csaba* és munkatársai úgy érezték, hogy a kommunikáció számukra is nagyon kedvező lehet, hiszen az olvasók építő jellegű kritikáikkal, megjegyzéseikkel a blogot és a könyvtárat, valamint ezek szolgáltatásait is jobbá tehetik. Tehát a legfontosabb: a könyvtár kerüljön közelebb az olvasóhoz, és az olvasó is a könyvtárhoz. [10]

The screenshot shows the homepage of the 'Könyvtárosháza' website. At the top, there is a navigation menu with links: Home, Könyvtári katalógus, Munkatársak, Könyvtártörténet, Gyermekkönyvtár, Szolgáltatásaink, Veszíts el egy könyvet! Podcast, eMagyarország Pont, English blog, Elérhetőség, nyitva tartás. The main content area features a blog post titled 'A könyvtári blogok mint virtuális közösségi terek' by Buzai Csaba, dated April 15, 2011. The post text discusses the role of library blogs as virtual community spaces. To the right of the main content, there are several widgets: a Meebo chat window, an RSS feed subscription button, a Skype chat button, a Facebook button, and a 'Pályázati kiírás' (Call for applications) section for the 'Orosháza Város Önkormányzata' regarding a memorial for Jászay-Horváth Elemér. At the bottom right, there is a 'Nap képe 2011' section with a photo of a library interior.

1. ábra Könyvtárosháza (<http://www.justhvk.hu>)

A tanulmány e részében részletesebben vizsgálom a *Könyvtárosházát*. Azért esett erre az internetes naplóra a választásom, mert az előzőekben közölt adatok alapján a *Hangtárnok* mellett ez az a blog, amely folyamatosan frissül, naprakész, valamint észrevehető, hogy sokat foglalkozik vele a szerkesztő könyvtáros, és emellett olvasók hozzászólásai is találhatóak az oldalon. Egyébként Buzai Csaba, a blog szerkesztője, a blogukról írott tanulmányával nyerte el 2007-ben „Az év fiatal könyvtárosa” díjat, amely szintén alátámasztja, hogy komolyan és nagy lelkesedéssel végzi munkáját.

Fontos megjegyezni, hogy már az e tanulmány alapját adó kutatássorozatban is felmerült az a gondolat, hogy a bejegyzések tartalma is befolyásolja a kommentálási kedvet. Nem minden poszthoz lehet érdemben hozzászólni, valamelyik csak tényeket közöl. Vannak olyanok, amelyeknél témájuk jellegéből adódóan nincs szükség reagálásra (például: hivatalos könyvtári információk). Ezért igény van olyan bejegyzésekre is, amelyek párbeszédet, vitákat generálhatnak az olvasók között.

Az összes közkönyvtári blognál fontos lenne vizsgálni azt is, hogy az oldalakon belül mely bejegyzések voltak a legnépszerűbbek 2010-ben, a látogatottság és a hozzájuk fűzött megjegyzések mennyiségének szemszögéből is. Ebből az derülne ki, hogy valóban azok a bejegyzések a legolvasottabbak-e, amelyek kommunikációt generálnak. Az összes blog esetében nem sikerült hozzájutnom ilyen adatokhoz, mert a látogatottságot mérő alkalmazásoknak csak némelyike adja meg a leglátogatottabb bejegyzéseket. Ezért ezt a vizsgálatot csak az egyik, a kiemelkedő eredményekkel büszkélkedő közkönyvtári blognál, a *Könyvtárosházánál* végeztem el, annak érdekében, hogy valamiféle kiindulópontot kaphassak a blogok népszerűségéhez vezető úthoz. Kiválasztottam azokat a bejegyzéseket, amelyekre a legtöbb olvasó reagált (az első öt legnagyobb hozzászólásszámú bejegyzés), majd ezeket összevettem azokkal a posztokkal, amelyeket a legtöbbben olvastak 2010-ben.

A *Könyvtárosházán* 2010-ben a legtöbb hozzászólás (40, a trackback-ek nélkül) egy olyan bejegyzésre született, amely egy interaktív, asszociációs játékra, eszmecsere-re hívta fel a figyelmet („*Olvasni jó! avagy Körkérdés az olvasásról*”)⁷. Egy könyvtári, könyves program keretében szerveztek az orosháziak egy kerekasztal-beszélgetést, amely az olvasásról szólt. A cél az volt, hogy az érdeklő-

dők fogalmazzanak meg öt-öt, véleményük szerint legjellemzőbb, legkifejezőbb szót az olvasás, a kortárs magyar irodalom, az e-könyv, a könyves blogok és a könyvtár fogalmak kapcsán. Úgy tűnik, sikeresen aktivizálták az olvasókat, mert a többi bejegyzéshez viszonyítva erre volt a legtöbb reagálás. Azonban azt fontos megjegyezni, hogy a kommentek olvasása közben kiderül, hogy itt összességében nem alakult ki párbeszéd az olvasók között, hanem csak mindenki az adott témára reagált, nem egymás hozzászólásaira.

A második legnépszerűbb bejegyzés, a hozzászólások száma alapján, egy orosházi könyvtárhasználó hölgy megjelent verséről szóló poszt lett². Ehhez az íráshoz heten szóltak hozzá, a vélemények összecsaptak, vita kerekedett ki belőle.

Öt hozzászólással a harmadik lett „*A Kodolányi János Főiskola elvesztette...*”³ című bejegyzés, amely a „*Veszíts el egy könyvet*” játékhoz kapcsolódik.

A negyedik helyen több bejegyzés is szerepel, ezek mindegyikénél négy hozzászólás olvasható. Ilyen volt például két nyereményjátékhoz kapcsolódó poszt is⁴, ahol könyves bloggerek ajánlottak könyveket, majd azokat a könyvtár beszerezte és kisorsolta azok között, akik helyesen válaszoltak az ajánlóban feltett kérdésekre. A nyertesnek lehetősége volt elolvasni a könyvet, majd elveszíteni is, így kapcsolódva a „*Veszíts el egy könyvet*” programhoz. Ezekből is megmutatkozik, hogy az interaktív játékokhoz mindig van kedvük az olvasóknak, főleg olyanokhoz, ahol tárgyi nyereményt is ajánlanak. Ide tartozik még egy olyan poszt is, amelyben az irodalom és a könnyűzene egy érdekes kapcsolódási pontjáról írt a könyvtáros⁵. Ugyanúgy négy hozzászólás található még három bejegyzésnél, amelyek szakmaiak, a könyvtárral kapcsolatosak. Az egyik az internetes környezetben való címkézésről szól⁶, a másik a könyvtár 2009-es kölcsönzéseiről⁷, bár itt a hozzászólások nem a témához kapcsolódnak, az utolsó pedig a könyvtár új *Facebookos* megjelenéséről⁸.

Az ötödik helyen azok a bejegyzések állnak, amelyekre három komment érkezett. Itt szerepel egy állaspályázatról⁹, egy nyári internettanfolyamról¹⁰, egy zenei anyag digitalizálásáról¹¹, egy rendezvényről¹², valamint a könyvtár 2009-es kölcsönzési toplistájáról szóló bejegyzés¹³. Továbbá ugyanilyen eredménnyel zárt két bejegyzés, amelyek a már többször említett „*Veszíts el egy könyvet*” mozgalomhoz kapcsolódnak¹⁴. Az egyik közülük

egy könyvtári rendezvényről szól, amelyen az ország minden részéről érkező könyves bloggerek, népszerű írók és érdeklődők vettek részt¹⁵.

Úgy tűnik, hogy különféle témák képesek vonzani az olvasókat, és rábírní arra, hogy elmondják saját véleményüket. Az viszont biztos, hogy az olyan ötletes, interaktív játékok, mint például a „Veszíts el egy könyvet”, vagy egyéb nyereményjátékok, pozitív hatással vannak a kommunikáció és a közösség kialakulására.

A legtöbb hozzászólással rendelkező bejegyzések bemutatása után ismertetem, hogy az oldalmegeköntések alapján a blogon mely bejegyzések voltak a legnépszerűbbek 2010-ben. A legtöbben természetesen a főoldalt tekintették meg (46,93%). A főoldal után a legolvasottabb bejegyzés a „Veszíts el egy könyvet” játékhoz kapcsolódó egyik akció, az „Olvasni jó! avagy Körkérdés az olvasásról” című poszt volt (3,12%), amelyhez egyébként a legtöbb kommentet is fűzték az olvasók. Ezután a „Tavaszi akció: bloggerek ajánlják”¹⁶ című bejegyzés következik (2,55%), vagyis annak a nyereményjátéknak a felhívása, amelynek posztjaira a negyedik legtöbben szöltak hozzá. Ez ismét azt támasztja alá, hogy a hozzászólások számából általában lehet következtetni a poszt vagy a téma olvasottságára, népszerűségére is, annak ellenére, hogy sokan nem szeretnek véleményt nyilvánítani. Végül pedig az „Elérhetőség” és a „Munkatársak” című bejegyzéseket látogatták még nagyobb számban (2,24% és 2,09%).

A Justh Zsigmond Városi Könyvtár fizikai és virtuális használói körében végzett felmérés

A felmérésemet az orosházi könyvtári blog látogatóinak és a könyvtárban megforduló olvasóknak a körében végeztem. A kutatást kérdőíves módszerrel bonyolítottam le. Két kérdőívet készítettem: ezek ugyanazokat a kérdéseket tartalmazták, de az első csoportnak internetes kérdőív-alkalmazás formájában juttattam el, a másodiknak pedig nyomtatott formában.

A felmérés egy hónapon keresztül tartott, amelynek során a tényleges és a virtuális könyvtárhasználókat szerettem volna egy kérdéssorozat mentén összehasonlítani. Az egyik oldalon a blog látogatói voltak, tehát azok, akik a virtuális térben használták a könyvtárat egy adott időszakban. Érdekel, hogy ők a könyvtár beiratkozott tagjai-e (tehát a

könyvtár tényleges használói-e), vagy egyszerűen csak szeretik a könyvtárakat, és szeretnek rólok olvasni, valamiféle motivációjuk van ennek a blognak az olvasásához. A másik oldal pedig a fizikai könyvtárat használók csoportja volt, ahol arra voltam kíváncsi, hogy a könyvtár olvasói ismerik-e a blogot. Mindkét csoportnál szerepeltek olyan kérdések, amelyek a blog minőségére, a kitöltőknek az oldalról alkotott véleményére vonatkoztak, valamint a motivációra, hogy miért érdekes számukra a weblog.

Mindkét csoport esetében meglepődve fogadtam azt a tényt, hogy a kérdőív-kitöltési hajlandóság nagyon alacsony volt. A fizikai könyvtár használói közül összesen 21 személy, az online kitöltésre pedig 33 egyén vállalkozott. A kérdőív kitöltése önkéntes volt. Így kutatásom nem lehet reprezentatív, és az eredmények sem általánosíthatók.

A könyvtárban 12 nő és 9 férfi vett részt a felmérésben. Az életkorukat tekintve, a legfiatalabb 18, a legidősebb 51 éves, a kitöltők átlagéletkora pedig 33 év. A mintának nagy része orosházi lakos (18 fő), ketten szegediek, és egy fő nem nevezett meg lakóhelyet. A legmagasabb iskolai végzettsége 10 személynek érettségi, 11 főnek főiskola vagy egyetem. A foglalkozásukat tekintve változatos kép alakult ki.

Az online kérdőívek kitöltését 23 nő és 10 férfi vállalta. A válaszadók 16-69 év közöttiek, átlagéletkoruk 35 év. Közülük a legtöbben Orosházán (19-en) élnek, a többiek pedig különböző városokban. Ebből következik, hogy az ország különböző részéről olvassák a blogot. A legmagasabb iskolai végzettség alapján a főiskolát, egyetemet végzettek javára billent el a mérleg (21 fő). A foglalkozásukat tekintve itt is színes kép alakult ki.

A nyomtatott kérdőívet kitöltőknek 90%-a beiratkozott tagja a Justh Zsigmond Városi Könyvtárnak. Ez az arány az interneten kitöltőknél már kisebb, ugyanis ott az érték mindössze 48%. A *Könyvtárosházát* viszont a vártak megfelelően a második csoport nagyobb arányban ismeri, de a különbség a remélnél kisebb lett. Az érték itt 88% volt, az első csoportnál 81%. Érdekes az első eredmény, hiszen olyanok is válaszolták azt, hogy nem ismerik a könyvtár blogját, akik a későbbi kérdéseknél olyan választ írtak, ami arra enged következtetni, hogy szokták olvasni. Valószínűleg néhány elírás lehet, illetve valaki ezt azzal magyarázta, hogy véletlenül talált csak az oldalra. A to-

vábbiakban csak a könyvtár blogját ismerők válaszait elemzem.

A *Könyvtárosháza* ismertsége még nem jelent egyértelműen gyakori olvasottságot is, ezért megkérdeztem a kitöltőktől, hogy milyen gyakran olvassák az oldalt (2. ábra)?

A 2. ábrán látható, hogy akik a vizsgált időszakban virtuálisan használták a könyvtárat, amúgy is gyakrabban teszik ezt, mint a másik csoport. Azok, akik a könyvtárban töltötték ki a kérdőívet, nagyrészt havonta egyszer, vagy ritkábban látogatják az orosházi könyvtár blogját. A felmérésben résztvevők összességére is ez a jellemző.

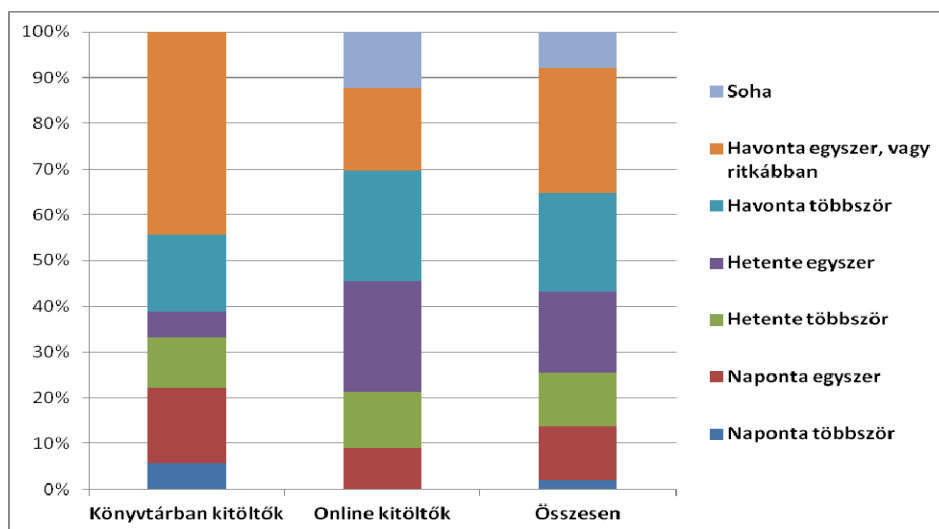
A könyvtári blogokról szóló szakirodalomban a webnaplók sokrétű felhasználásáról, a könyvtár szolgáltatásait sikeresen reklámozó, valamint a könyvtár és az olvasók közötti kapcsolatot szorosabbá fűző oldaltípusról írnak. Annak szerettem volna utánajárni a következőkben elemzett kérdésekkel, hogy e blog olvasói is hasonló véleményen vannak-e azzal, amit a szakirodalomban írnak. Hat állítást fogalmaztam meg, amelyeket a vizsgálatban résztvevőknek egy attitűdskálán kellett értékelniük. Az 1-es érték azt jelentette, hogy nem értenek egyet, az 5-ös pedig azt, hogy teljes mértékben egyetértenek a kijelentéssel. Az első megfogalmazott állítás arra vonatkozott, hogy mennyire hasznos számukra az az információ, amit a könyvtárról olvashatnak a blogon.

A 3. ábrán észrevehető, hogy mind a nyomtatott, mind az elektronikus kérdőívet kitöltők nagy része

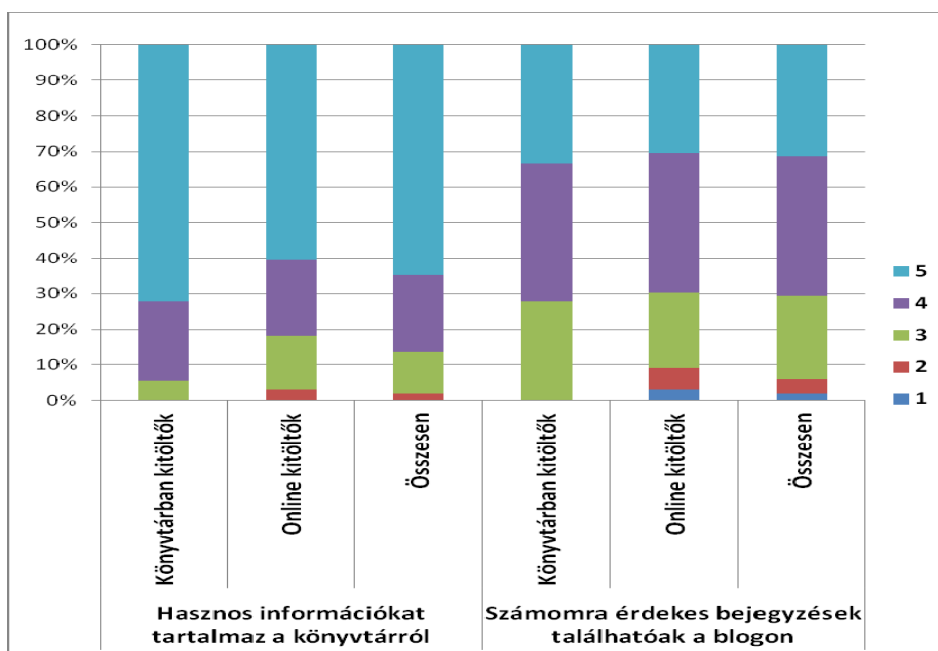
teljes mértékben egyetért azzal, hogy a *Könyvtárosháza* hasznos információkat tesz közzé a könyvtárról. Az attitűdskálán egyik csoportból sem volt olyan, aki az 1-es értéket jelölte volna meg. A könyvtár falai között kitöltőknél még a 2-es szám sem szerepelt válaszként, ezért úgy tűnik, ők még pozitívabbnak értékelik az információszolgáltatást. A blogon megtalálható minden fontos információ a könyvtár munkatársairól, nyitva tartásáról és a könyvtár életéről.

Fontos, hogy az internetes naplókra megjelenő bejegyzések felkeltsék az olvasók érdeklődését, hiszen ez előfeltétele annak, hogy újra és újra meglátogassák a blogot. A következő állításnál arra kerestem a választ, hogy mennyire gondolják az olvasók érdekesnek a posztokat. A kérdőívkitöltők nagyobb része érdekesnek találja a bejegyzéseket, viszont a virtuális könyvtárhasználók egy része a legalacsonyabb értéket is megjelölte válaszként.

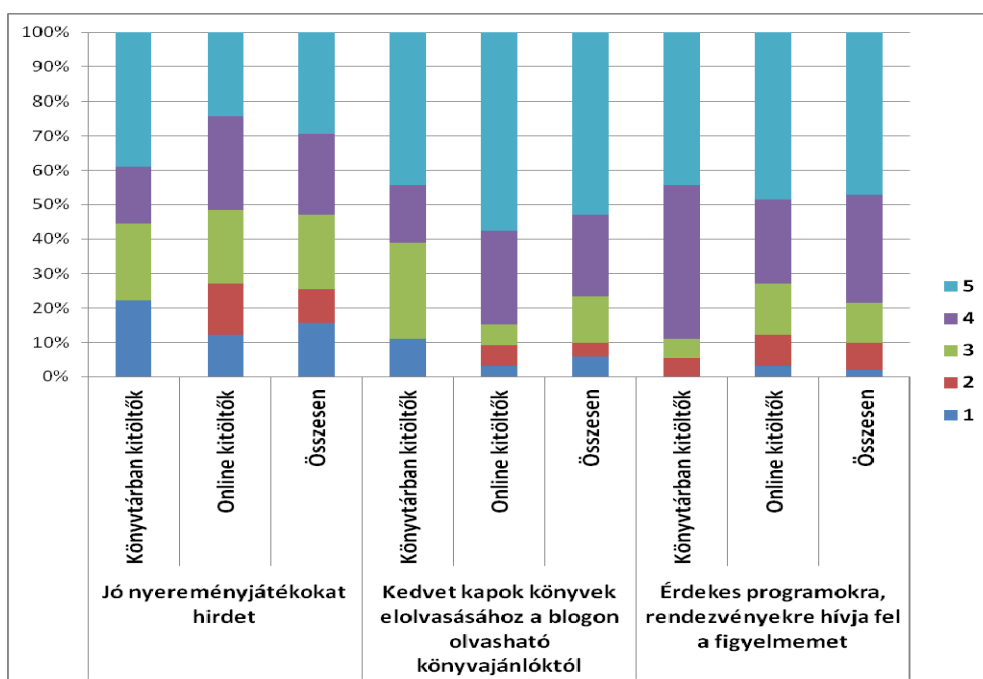
Tapasztalataim szerint, amit a hozzászólások is bizonyítottak, a könyves nyereményjátékok nagy népszerűségnek örvendenek az olvasók körében, ezért kérdeztem rá arra, hogy milyennek gondolják a blogon kiírt nyereményjátékokat (4. ábra). A legtöbbet kommentált és a legolvasottabb bejegyzések között is szerepeltek ilyen témáról íródott posztok. Ennek ellenére a kérdőív válaszai alapján az olvasók mégsem értenek teljes mértékben egyet a kijelentéssel. Főleg az adott időszakban a könyvtárat virtuálisan használók csoportjánál jelentek meg alacsonyabb értékek is.

2. ábra Milyen gyakran olvassa a Könyvtárosházát?

3. ábra Milyennek találja a blogot?

4. ábra Milyennek találja a blogot?

A könyvtári blogokon gyakran olvashatók könyvekről szóló bejegyzések is. Ilyenkor a könyvtáros a saját szemszögéből, a saját véleménye alapján mutatja be az ajánlott könyvet. Az adott könyv megismerése mellett az ilyen bejegyzésekből a könyvtárost is jobban megismerheti a látogató. A válaszadók többsége mindkét oldalon kedveli a

könyvajánló bejegyzéseket. A virtuális könyvtárhaználó nagyobb számban teszik ezt.

A könyvtár rendezvényeinek, tanfolyamainak reklámozására is alkalmas felület lehet az intézmény hivatalos webnaplója. Költséghatékonyabb és környezetkímélőbb megoldás, mint például szóróla-

pok formájában hívni fel a használók figyelmét a programokra. A blogon ezekkel kapcsolatban kérdezni, érdeklődni is lehet, a könyvtáros pedig általában gyorsan reagál. Az általam vizsgált csoportok mindegyike egyetértett azzal, hogy a *Könyvtáros-háza* érdekes programokra, rendezvényekre hívja fel a figyelmüket.

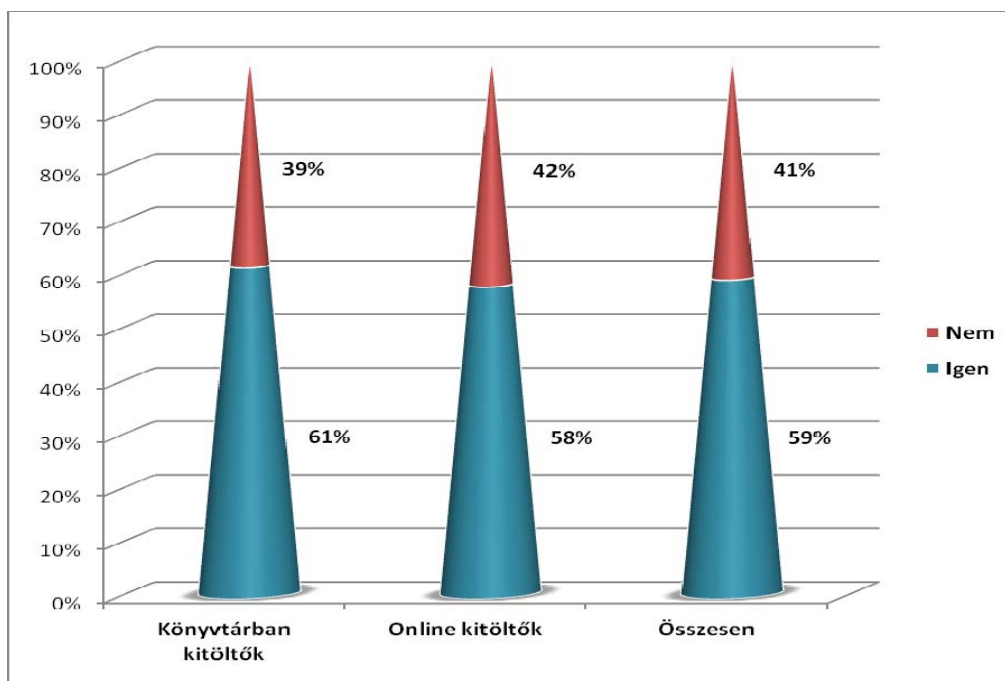
A felmérésben résztvevők válaszai alapján felállítottam egy sorrendet, amelyből kiderül, hogy a legjobban a hasznos információkat értékelik a blogon, az állításokra adott értékek számtani átlaga alapján.

A következő kérdés szorosan kapcsolódik az előző állítások egyikéhez (*„Érdekes programokra, rendezvényekre hívja fel a figyelmet”*). Ahogy láthatuk, a nagy többség egyetértett a kijelentéssel, viszont lényeges azt is megvizsgálni, hogy a blogon megjelenő tartalom hatására az emberek valóban ellátogatnak-e a fizikai térben megrendezett programokra.

A nyomtatott kérdőívet kitöltőknek 61%-ával, az online felmérésben résztvevőknek 58%-ával fordult már elő, hogy a blogon olvasottak hatására ellátogattak a könyvtárba is (5. ábra). Az arány meglehetősen magas, viszont fontos még egy tényezőt

figyelembe venni. Akik más városból olvassák a blogot, azoknak nem biztos, hogy lehetőségük van elmenni a könyvtár valamely rendezvényére. Az orosháziak 68%-a mondta azt, hogy előfordult már velük, hogy a blogon értesültek egy rendezvényről, tanfolyamról, amire később el is látogattak. Ez az arány magasabb az előzőekben mértéknél. Úgy vélem, hogy ez az érték alátámasztja azt a kijelentést, hogy megfelelő felület a könyvtári blog az intézmény programjainak, szolgáltatásainak reklámozására, hiszen így sokkal gyorsabban és sokkal többen értesülnek róluk. Ebből látszik, hogy a virtuális és a fizikai tér szorosan kapcsolódik egymáshoz, és az online felület támogatja azt, hogy növekedjen a fizikai tér használatának mennyisége és gyakorisága.

Az elemzendő utolsó három kérdés hosszabb válaszokat igényelt, az olvasók véleményére voltam kíváncsi. Először azzal kapcsolatban, hogy miért, vagy miért nem szoktak hozzászólni a bejegyzésekhez (*„Szokott-e megjegyzéseket írni a bejegyzésekhez? Ha igen, miért? Ha nem, miért nem?”*). Sok közkönyvtári blog esetében jelent gondot, hogy nem tudják aktivizálni a látogatóikat, így véleményüket, észrevételeiket sem kapják meg. A *Könyvtáros-háza* olvasóinak körében volt lehetőségem, hogy ennek magyarázatát megtaláljam.

5. ábra Előfordult-e már Önnek, hogy a blogon értesült egy rendezvényről, tanfolyamról, amire később el is látogattott?

18-an válaszoltak erre a kérdésre azok közül, akik a kérdőívet a könyvtárban töltötték ki. Mindössze hárman szoktak megjegyzéseket fűzni a posztokhoz. Magyarozatként azt írták, hogy nem érznek készletet a kommentáláshoz, nem szeretik idegenekkel megosztani a gondolataikat, vagy csupán nincs idejük rá (például: „*Nem igazán szeretem megosztani a gondolataimat mindenféle idegenel.*”; „*Nincs annyi időm.*”). A reagálók olyan posztokhoz szoktak hozzászólni, amelyek személyesen is érintik őket (például: „*Igen szoktam, mert gyakran akár engem is érintenek a bejegyzések. Például ott szeretnék lenni egy adott eseményen, vagy hasonló tapasztalataim vannak a könyvekről.*”).

A felmérésben, a virtuális térben résztvevőknél is hasonló arány alakult ki. A 32 válaszadóból 24 fő nem, 4 fő viszont szokott reagálni a posztokra. A nemleges válasznál az okok a következők voltak: időhiány, a „csendes olvasó” típusa, nincs személyes érintettség, nincs hozzáfűzni való, óvakodás a nyilvános véleménynyilvánítástól (például: „*Azok közé az olvasók közé tartozom, akik csendben olvasnak, de ez nem azt jelenti, hogy rossz lenne a bejegyzés, egyszerűen ilyen az olvasói attitűdöm.*”; „*Eddig még nem tettem, mivel egy bejegyzés sem érintett annyira, hogy úgy érezzem, reagálni szeretnék rá.*”). Akik megjegyzést fűztek már valamely poszthoz, a következőképpen fogalmazták meg az okokat: „*Ritkán ugyan, de szoktam kommentelni. Egy-egy adott téma kimondottan érdekel, és hozzáfűzöm saját véleményemet. Vagy csak beszállok egy már kialakult párbeszédbe.*”.

Fontos volt azt is feltérképezni, hogy az emberek miért olvassák a *Könyvtárosházát*. A következő kérdést tettem fel nekik: „*Fejtse ki, Ön számára miért érdekes ez a blog, miért olvassa?*”. A továbbiakban a két vizsgált csoportot egyben elemzem, mert a résztvevők hasonló véleményeket írtak. E kérdésre összesen 40 személy adott választ.

Felállítottam 10 kategóriát, a véleményekben szereplő említések alapján. Ezekbe a csoportokba be lehet sorolni az összes választ úgy, hogy egy vélemény többbe is beletartozhat. Ezzel a módszerrel ki tudtam deríteni, hogy mely pozitív tulajdonságokat említették legtöbbször a felmérésben résztvevők. A kategóriák ezek voltak: *érdekes témák, bejegyzések; hasznos könyvajánlók; könyvtári információk, a könyvtár életéről szóló hírek; rendezvényekről, programokról szóló írások; kötetlen stílus; személyes kötődés; „Veszíts el egy könyvet” játék; a kommunikáció elősegítése a könyvtár és*

az olvasók között; modern, web 2.0-ás alkalmazások használata; Orosházához való kötődés.

A legtöbben azt említették, hogy a helyi és a könyvtári információk, a könyvtár életéről szóló bejegyzések miatt olvassák a blogot. Ugyanekkora számban szerepelt a vélemények között az, hogy nagyon érdekesek a könyvtári rendezvényekről szóló ajánlók, beszámolók is. Így az olvasók naprakész információkkal rendelkezhetnek a városukban folyó, számukra érdekes eseményekről (például: „*Szeretek tudni a könyvtári eseményekről, jónak tartom a beszámolókat.*”; „*Kulturális eseményekről, újdonságokról szerzek információkat, dolgozatokhoz és vetélkedőkhöz keresek ötleteket a blogon.*”). Az oldalon található könyvajánlókat is sokan említették, miszerint szívesen olvasnak ilyeneket, mert segítik őket a következő olvasmányuk kiválasztásában (például: „*Szokásommá vált elolvasni a könyvekről szóló beírásokat, mielőtt elolvasnám őket.*”).

Sokan látogatják a blogot a „*Veszíts el egy könyvet*” mozgalom miatt, hiszen itt friss információkat olvashatnak róla (például: „*Bár nem vagyok orosházi (így a könyvtár olvasója sem), szeretem a blog bejegyzéseit. A könyvajánlók, a „Veszíts el egy könyvet!” játékról szóló, és általános, könyves témájú cikkek szerintem földrajzi helyzettől függetlenül mindenkinek érdekesek lehetnek.*”). A posztok témáinak érdekessége és az írás kötetlen stílusa, személyes hangvétele sokak számára szimpatikus, szívesebben olvasnak olyan oldalakat, ahol a könyvtárosok szemszögéből láthatják a könyvtárat és a könyvtárban zajló életet, mint olyat, ahol száraz tények szerepelnek (például: „*Azért érdekes, mert a könyvtárról nem száraz tényeket közöl, hanem akár a könyvtárosok személyes gondolatait is a könyvekről és a könyvtárakról.*”). Szakmai szemmel is értékelték néhányan a blogot, ők a friss szemléletet, a modern, web 2.0-ás alkalmazások használatát említették, melyektől még jobbá válik egy oldal (például: „*Megjelennek rajta a különböző modern alkalmazások, gyakran frissül, ellentétben sok másikkal, jók a bejegyzések és a blog szerzője is fiatal, modern szemléletű könyvtáros és ez kell egy érdekes könyvtári blog vezetéséhez.*”; „*Jó betekinteni egy másik könyvtár életébe, s a blog szerkesztői lelkesen, színesen kalauzolnak benne. Nyitottak a legfrissebb webkettes alkalmazásokra, s a gyakorlatban is bevetik, példát adva más könyvtáraknak is, többek között nekem is.*”).

Néhányan a városhoz való személyes kötődésük miatt látogatják a webnaplót, például azért, mert

egy költözés folytán fizikai könyvtárhasználók már nem lehetnek, viszont a virtuális térben igénybe vehetik az intézmény szolgáltatásait, illetve olvashatnak az ott történekről. A könyvtárhoz való személyes kötődés is előkerült válaszként, például a személyes ismeretség miatti bloglátogatás.

Ezenkívül említést tettek még arról is, hogy a könyvtár, a könyvtárosok és a használók között megkönnyíti a kommunikációt a blog, és ezért érdemes olvasni (például: „*A blog megkönnyíti a kommunikációt, az információk áramlását főként a könyvtár felől az olvasók irányába.*”).

A kérdőív utolsó kérdésében a blog olvasóitól szerettem volna ötleteket kapni arról, hogy véleményük szerint mivel lehetne még jobbá tenni az oldalt, tehát mi kell ahhoz, hogy még népszerűbb legyen egy könyvtári blog. A feltett kérdés így szólt: „*Véleménye szerint mivel lehetne jobbá, olvasottabbá tenni a könyvtári blogokat?*”. 25 személytől kaptam választ. Az előző kérdéshez hasonlóan, itt is tartalmi kategóriákba rendeztem a válaszokat: *több könyvajánló; viccesebb tartalom; több információ a könyvtár mindennapjairól; információ az állománygyarapításról, új könyvekről; több játék; blogon olvasható e-könyvek; több kölcsönzési toplisták; nem kell változtatni a blogon.*

A válaszadók közül sokan semmiféle újítást, változtatást nem javasoltak a bloggal kapcsolatban, hanem úgy vélték, hogy a *Könyvtárosháza* így tökéletes (például: „*Szerintem már az nagy előrelépés lenne, ha több könyvtárnak lenne blogja, ugyanis azoknak nincs, amelyeket a lakóhelyemen én látogatok. Szerintem a Könyvtárosháza tökéletes minta minden könyvtári blog számára, a remek tartalmak mellett azért is, mert itt az olvasó azt érezheti, hogy tényleg elérhetőek a könyvtárosok, bármikor kapcsolatba lehet velük lépni (MSN, Skype, Meebo)*”).

Sokan említették, hogy szívesen olvasnának a blogon még több könyvajánlót, mert számukra érdekes, ha egy könyvtáros mutat be egy könyvet. Emellett a könyvtárban előforduló humoros történetek is érdekelnék a látogatókat.

Az olvasók a könyvtár életéről szóló bejegyzések miatt is látogatják a blogot (ez már az előző kérdésből kiderült), viszont úgy tűnik, hogy szívesen olvasnának még több ilyen posztot. A játékokban is általában aktívan részt vesznek, ezért az ilyen

kezdeményezésekkel még népszerűbbé lehetne tenni az oldalt.

Egy-egy olvasó megemlítette, hogy a könyvtár új könyveiről, a kölcsönzéseiről olvasna több posztot, továbbá hiányolja az interneten megtekinthető e-könyveket is a blogról (például: „*Érdekelne, hogy vajon melyik könyvet vették ki a legtöbben. Mondjuk hónapra vagy negyedévre lebontva.*”; „*Nem csak könyvajánló, hanem a könyvbe való lapozás lehetősége.*”).

Hangtárnok, az egri Bródy Sándor Könyvtár Zenei részlegének blogja

Magyarországon az előző eredmények alapján az egyik legsikeresebb közkönyvtári blog a *Hangtárnok* (6. ábra). Az oldal az egri Bródy Sándor Könyvtár Zenei részlegét mutatja be, valamint nagy segítséget nyújt a zenei könyvtári munkában, tájékoztatásban is. Digitális kották, segédletek és egyéb hasznos linkek gyűjteményei is megtalálhatók itt. A blog műfajából is adódhat e nagy népszerűség, hiszen a zene olyan összekötő kapocs lehet az emberek között, amelyet egy általános témájú blog nem tud kiaknázni. Készítettem egy interjút a blog szerkesztőjével, *Zsoldos Mariannával*, annak érdekében, hogy kiderüljön, milyen tényezőknek kell teljesülniük egy sikeres blog működtetéséhez. Fontos volt kideríteni, hogy naponta mennyi időt kell rááldoznia egy blogoló könyvtárosnak a sikeres webnaplóra. A szerkesztő változó időtartamról számolt be, de általában naponta két órát tölt el vele, akár éjjel is, hiszen mindennap több bejegyzés is készül.

Egy jól működő oldalnál, főleg, ha sok bejegyzés íródik, előfordulhat, hogy nem csak egy személy blogol. A *Hangtárnok* esetében főszerkesztőként *Zsoldos Marianna* írja a bejegyzések zömét, de egyes cikkek megírásához felkéri ismerőseit, barátait, kollégáit. Az „*Olvasóink ajánlják*” kategóriához pedig bárki ajánlhat zenei anyagot, amelyek bejegyzések formájában kerülnek ki a blogra.

Az érdekes írásokhoz kreatívnak kell lenni, a jó ötletek elengedhetetlenek, továbbá valamiféle stratégia is áll mindig a háttérben. Arra a kérdésre, hogy honnan merít ötleteket a bejegyzésekhez, és mi a koncepció, a következő választ kaptam: „*Egyrészt rengeteg hírt olvasok, amit érdekesnek találok, megírom vagy idézem, van mikor hirtelen,*

6. ábra Hangtárnok (<http://hangtarnok.klog.hu>)

véletlenszerűen támad egy ötlet, másrészt sokan ajánlanak témákat e-mailben és személyesen is, az olvasóink ajánlják kategória is nagyon népszerű. [...] Az általános tematika: minden, ami zene, könyvtár, Eger, s mindezt a könyvtárunk népszerűsítéséért”.

A stratégia megalkotásába a célcsoport meghatározása is beletartozik. A *Hangtárnok*nál ebbe a zeneszeretők, a könyvtárosok és az egriek tartoznak. Általánosságban a zeneszerető közönség, akik nyitottak a zenei hírekre, újdonságokra, web 2.0-ás alkalmazásokra, akik a blogot olvasva megismerhetik a könyvtárat is. A könyvtárosok, akikről nem idegen a zenei könyvtári munka, valamint az egriek, akik a helyi zenei hírekre kíváncsiak, mivel nincs sok egri zenei blog. Arra a kérdésre, hogy mennyire éri el a blog a célcsoportot, emellett a célcsoporton kívül kik látogatják a blogot, a következő válasz érkezett: „Néha úgy érzem, csak magamnak írok, mivel kevés a hozzászólás, a statisztikából kiderül, hogy mégis csak olvasnak, de valamiért nem nyilvánítanak véleményt, így nehéz leszűrni, hogy kit is talált meg a hír”.

Ahhoz, hogy egy oldal ismertté váljon, fontos annak reklámozása is. A mai, internetközpontú világban sokféle lehetőség van ennek megvalósítására.

A *Hangtárnok*ot kezdetek óta a releváns linkgyűjteményekbe ajánlja a főszerkesztő (pl.: *konyvtar.lap.hu*, *eger.lap.hu*), hozzászólásokat ír más blogok bejegyzéseihez, valamint minden évben indul a *GoldenBlogon*, a HVG éves blogversenyén is.

A web 2.0 adta lehetőségek nem merülnek ki a könyvtári blogok készítésében, napjainkban a közösségi média fogalma is elterjedtté vált. A legnépszerűbb közösségi oldalakon is folytathatók marketingtevékenységek. Az utolsó kérdésem ehhez kapcsolódott: „Gondolt-e a fejlesztésre? (pl. Tervezi-e más közösségi média felületek, Facebook, Twitter stb. aktívabb használatát?)”. A válaszból kiderül, hogy fontos lenne a Facebook-jelenlétet fejleszteni, aktívabbá és erősebbé tenni, hiszen a statisztikából látszik, hogy sokan kattintanak az ottani megosztásokból a blogra. A webnaplón már fellelhető a Facebookról ismert „Tetszik” gomb, amely a bejegyzések megosztását teszi lehetővé.

Összegzés

A tanulmány elkészítése során igyekeztem egy sokszempontú vizsgálatot elvégezni a közkönyvtári

blogokkal kapcsolatban. Az előző kutatásaim alatt már kiderült, hogy alapvető feltétel egy jól működő blog esetében az, hogy az oldal készítője gyakran tegyen közzé új és érdekes bejegyzéseket. A gyakori posztolás úgy nyer értelmet, ha az olvasók is bekapcsolódnak a blog életébe, és kinyilvánítják véleményüket. Ezeknek az elvárásoknak összesen két közkönyvtári blog tud jelenleg megfelelni: a *Hangtárnok* és a *Könyvtárosháza*.

A két webnapló népszerűségét a látogatottsági statisztikák is alátámasztották. Ebből következik, hogy a látogatottság összefügg a bejegyzések számával, valamint következtetni lehet a kommunikáció mértékére is belőle. Noha a *Hangtárnok* több mint 20-szor annyi látogatót tudhatott magának, mint a *Könyvtárosháza*, a többi közkönyvtári bloghoz viszonyítva még az orosházi könyvtár webnaplója is kiemelkedő eredményeket ért el. A statisztikák kimutatták, hogy a *Könyvtárosházán* átlagosan több mint három oldalt néztek meg az olvasók, azaz több bejegyzés is felkeltette az érdeklődésüket, ezzel szemben a *Hangtárnokon* ez az érték 1,6 lett, attól függetlenül, hogy itt nagyszámúval magasabb a látogatószám. A többi közkönyvtári blog látogatottsága ingadozó, sokkal kisebb volumenű, mint a két vezető blogé. A legtöbbben hazánkban látogatják az oldalakat, de más országokból is akadnak olvasók. A *Hangtárnok* az ország minden pontjáról képes maga köré vonzani a zenekedvelőket. A *Könyvtárosháza* nagyrészt az orosháziak és a szakmabeliek látogatását élvezheti. A „*Veszíts el egy könyvet*” országos ismertségű mozgalomával viszont tudja szélesíteni olvasóinak körét.

Az orosházi *Justh Zsigmond Városi Könyvtár* blogjának egy adott időszakban vizsgált tényleges és virtuális könyvtárhasználói között felfedezhető néhány különbség. A fizikai teret látogatók nagy része beiratkozott tagja a könyvtárnak, viszont a virtuális használóknak megközelítőleg csak a fele. Az utóbbiak egyébként is gyakrabban olvassák a blogot, mint a másik csoport. Általánosságban (ha nem csak egy adott időszakot vizsgálunk) három csoportot lehet elkülöníteni. Az első csoport tagjai csak a fizikai intézmény olvasói, a másodiké kizárólag az online szolgáltatásokat veszik igénybe, a harmadiké pedig mindkettőt. Utóbbi két csoportoknak a tagjai kommunikációra az internetes naplót tudják használni, ahol így olyan egyének is tudnak érintkezni egymással, párbeszédet folytatni, akiknek a könyvtárban nem lenne rá lehetőségük. Mindkét használói csoport pozitív visszajelzést adott. Az olvasók hasznos információkat találnak a

blogokon a könyvtárról, a könyvtár életéről, és jobban megismerhetik a könyvtárosokat is. A könyvtár rendezvényeinek, eseményeinek reklámozására is megfelelő felület, hiszen sokan vallották azt, hogy ezáltal kedvet kapnak a programokhoz és látogatói lesznek. Kedvelik a blogon olvasható könyvajánlókat, amelyek kedvet csinálnak az olvasáshoz. Általánosságban elmondható, hogy az olvasók nem azért nem reagálnak a bejegyzésekre, mert nem tartják őket érdekesnek, hanem mert ilyen az olvasói attitűdjük. A kutatás igazolta, hogy a *Könyvtárosháza* megfelel azoknak a követelményeknek, amelyek a szakirodalomban olvashatók.

A *Hangtárnok* blog a látogatottsági statisztikák alapján eléri a megcélzott csoportot, főleg az ország zenekedvelőit. A folyamatos gondozással, frissítéssel és az olvasók bevonásával – amely ennél a blognál ténylegesen megvalósul – sikert lehet elérni. Úgy gondolom, hogy használni kell az internet adta reklámozási felületeket és a közösségi média más eszközeit is a népszerűség érdekében.

A kutatássorozat folyamán gyűjtött tapasztalatok alapján megérthető, hogy nem véletlenül szűnt meg sok könyvtárral kapcsolatos blog. Úgy vélem, hogy a sikeres működéshez sok tényezőnek kell együttesen megvalósulnia. A könyvtáros lelkesedése, a kreatív ötletek megléte alapvető fontosságú. Nem mindegy az sem, hogy milyen típusú könyvtár kezd blogolásba, hiszen más-más publikálható témák kerülhetnek elő a könyvtár fajtájától függően. Ugyanilyen tényező a település nagysága is, ahol az intézmény működik.

A könyvtári blogok elindításakor először is tisztázni kell a feladatokat, hogy konkrétan mit szeretne szolgálni a blog, meg kell határozni a célközönséget, valamint meg kell szabni a tartalmi és formai követelményeket, és végül a frissítés gyakoriságát is. A cél többféle lehet, például: el kell dönteni, hogy a hagyományos szolgáltatásokat szeretné-e a könyvtár népszerűsíteni, vagy online szolgáltatásait kívánja ismertebbé tenni, továbbá azt, hogy kiknek szólnak a bejegyzései. Nagyon fontos, hogy mielőtt belekezd egy könyvtár/könyvtáros a blogírásba, átgondolja, hogy lesz-e folyamatosan érdekes „mondanivalója”, mert csak így képes a figyelmet fenntartani, az olvasókat maga köré vonzani, illetve a meglévőket megtartani. A tevékenység tágabb megfogalmazása is egy lehetséges megoldás arra, hogy legyen mindig publikálható téma, írás. Nagyon fontos egy kreatív, jó stílusban író könyvtáros megléte is, aki lényegre törően tud

fogalmazni, hiszen csak így képes a blog népszerűvé válni. Összességében elmondható, hogy nálunk csak néhány közkönyvtári blog éri el a várt hatást.

Köszönetnyilvánítás

Köszönetemet szeretném kifejezni *Tóth Máté*, egyetemi adjunktusnak a tanulmány alapját jelentő diplomamunkám elkészítésében nyújtott segítségéért és rendkívül értékes tanácsaiért. Köszönettel tartozom Buzai Csabának, az orosházi Justh Zsigmond Városi Könyvtár könyvtárosának és Zsoldos Mariannának, az egri Bródy Sándor Könyvtár Zenei és Idegen Nyelvi Gyűjtemény osztályvezetőjének, amiért készségesen segítettek a kutatásom megvalósulásában, valamint a többi közkönyvtári blog készítőjének is, akik közreműködtek a kutatás létrejöttében.

Jegyzetek

- ¹ Olvasni jó! avagy Körkérdés az olvasásról: <http://blog.justhvk.hu/?p=3461>
- ² A csend zenél: <http://blog.justhvk.hu/?p=3415>
- ³ A Kodolányi János Főiskola elvesztette...: <http://blog.justhvk.hu/?p=2549>
- ⁴ Sorsoltunk (2): <http://blog.justhvk.hu/?p=2829>, Sorsoltunk (11): <http://blog.justhvk.hu/?p=2976>
- ⁵ Minden sarkon Tóth Árpád: <http://blog.justhvk.hu/?p=3000>
- ⁶ Besorolási adat az internet korában – avagy a címkezés gyakorlata: <http://blog.justhvk.hu/?p=2581>
- ⁷ Ami már biztos: <http://blog.justhvk.hu/?p=2397>
- ⁸ Helycsere: <http://blog.justhvk.hu/?p=3091>
- ⁹ Informatikus kerestetik!: <http://blog.justhvk.hu/?p=3428>
- ¹⁰ Nyári internet tanfolyam: <http://blog.justhvk.hu/?p=3321>
- ¹¹ Faktor Blues Band: <http://blog.justhvk.hu/?p=3327>
- ¹² Olvasás 2010-ben: <http://blog.justhvk.hu/?p=2823>
- ¹³ Kölcsönzési toplistá 2009: <http://blog.justhvk.hu/?p=2363>
- ¹⁴ Célzott bolyongás...: <http://blog.justhvk.hu/?p=3372>
- ¹⁵ Találkoztunk a könyvtárban: <http://blog.justhvk.hu/?p=3578>
- ¹⁶ Tavasz akció: bloggerek ajánlják: <http://blog.justhvk.hu/?p=2668>

Bognár N. E.: A közkönyvtári blogok népszerűsége ...

Irodalom

- [1] CHRISTIAN, Martin – CURRAN, Kevin – MURRAY, Michelle – NORRBY, David S.: Involving the user Through Library 2.0. = New Review of Information Networking, 12. köt. 1–2. sz. 2006. p. 47–59.
- [2] HUBAY Miklós: Könyvtári blogok Magyarországon. = TMT, 56. köt. 11–12. sz. 2009. p. 503–514. http://tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=5240&issue_id=510 [Letöltve: 2011. szeptember 27.]
- [3] MAXYMUK, John: Blogs. = The Bottom Line Managing Library Finances, 18. köt. 1. sz. 2005. p. 43–45.
- [4] MANESS, Jack M.: Library 2.0 Theory: Web 2.0 and its implications for libraries. = Webology, 3. köt. 2. sz. 2006. <http://www.webology.ir/2006/v3n2/a25.html> [Letöltve: 2011. szeptember 27.]
- [5] BATES, Jessica A. – LEE, Caitriona M.: Mapping the Irish biblioblogosphere: Use and perceptions of library weblogs by Irish librarians. = Electronic Library, 25. köt. 6. sz. 2007. p. 648–663.
- [6] ZANIN-YOST, Alessia: Library 2.0: Blogs, Wikis, and RSS to Serve the Library. = Library Philosophy and Practice, 12. köt. 2. sz. 2010. p. 1–4. <http://www.webpages.uidaho.edu/~mbolin/zaninyost2.pdf> [Letöltve: 2011. szeptember 27.]
- [7] BARDYN, Tania P.: Library Blogs: What's Most Important for Success Within the Enterprise? = Computers in Libraries, 29. köt. 6. sz. 2009. p. 12–16.
- [8] TÓTH Máté: Are users interested in library blogs? = http://dspace.unipr.cilea.it/bitstream/1889/1259/1/study_Mate_Toht.pdf [Letöltve: 2011. szeptember 27.]
- [9] BOGNÁR Noémi Erika – KOZMA Zsófia – TORMÁSI Gabriella – TÓTH Máté: A könyvtári blogok mint virtuális közösségi terek. = Könyvtári Figyelő, 57. köt. 1. sz. 2011. p. 59–74. <http://ki.oszk.hu/kf/2011/04/a-konyvtari-blogok-mint-virtualis-kozossegi-terek> [Letöltve: 2011. szeptember 27.]
- [10] BUZAI Csaba: Blog a könyvtárban. = http://mke.info.hu/wp-content/uploads/2010/10/Buzai_Csaba.pdf [Letöltve: 2011. szeptember 27.]

Beérkezett: 2011. XI. 27-én.

Bognár Noémi Erika

a Pécsi Tudományegyetem
Illyés Gyula Kari Könyvtárának
könyvtárosa.

E-mail:
bognar.noemi.erika@gmail.com

Adattármustra. Könyves közösségi oldalak 2.

A sorozat egyes számaiban független szakemberek értékelik a magyar nyelvű internetes könyvtári szempontból fontos tartalomszolgáltatásait megadott szempontok szerint; ez alkalommal ismét a könyvalapú közösségi helyeket. A bírálatok a használók számára fontos kezelőfelülettel, keresőrendszerrel, tartalommal és metaadatokkal foglalkoznak. Az értékelések egyrészt segítséget nyújtanak a rendszerek minél eredményesebb használatához, másrészt felhívják a fejlesztők és karbantartók figyelmét a szolgáltatás hiányosságaira, a jövőbeli minőségi javítások érdekében.

Könyvkolónia

Honlap: <http://konyvkolonia.hu>
E-mail: konyvkolonia@gmail.com
Fenntartó: Könyvkolónia.hu Kft.
Értékelés dátuma: 2011. október 2.
Értékelő: Ternai Zita

Általános értékelés

A *Könyvkolónia* Magyarország egyik piacvezető könyvkereskedése, a *Libri* internetes közösségi partnere. Egy olyan könyves közösségi oldal, amely a könyvek és az olvasás szerelmeseit követsolja össze; ötvözi a könyvekkel kapcsolatos információkat egy kommunikációs felülettel. Tartalomszolgáltató rendszer: könyvek, szerzők bemutatása, kiegészítve a felhasználók olvasmányélményei alapján összeállított egyéni könyvkritikákkal, értékelésekkel, hozzászólásokkal, ajánlásokkal, néhol videókkal vagy PowerPoint diákkal fűszerezve. Értékes adalék, hogy néhány újonnan megjelent könyvből részleteket tesznek fel (hogy legálisan-e, azt nem tudom). A regisztrált tagok is bővíthetik az adatbázist, tölthetnek fel a katalógusban még nem szereplő könyveket, szerzőket, csoportosíthatják maguknak az állományt (pl. „szeretném elolvasni”, „elolvashatatlanok”, „Mi volt a nyár legjobb könyve?”), és a *Vedd meg* gombra kattintva a *Libri* internetes áruházára irányítva meg is lehet vásárolni a műveket. A könyvek és a szerzők kivesésésén túl mindenféle téma előfordul még, ami az olvasással kapcsolatosan csak lehet. Olvasókör létrehozása, szerzők jeles napjai, könyvárúházas tapasztalatcserék, művek megfilmesített változatai, könyvek csereberéje mind-mind elfér a palettán. A portál kapcsolatépítő része bővelkedik

webkettes szolgáltatásokban: blog, fórum, komment, RSS, könyvjelzők, Facebook- és Twitter-megosztás teszik interaktívvá az oldalt.

A Kolónia csapatának magját *Benedek Márton* és *Valuska László* alkotják, kiadjuk a *Litera.hu Kft.* A copyright megjelölésnél a *Könyvkolónia.hu Kft. 2009–2011.* szöveg szerepel, ebből lehet következtetni az indulás évére. Sajnos semmiféle bővebb összefoglaló leírást nem találtam az oldalon arról, hogy mikor jött létre, mi célból, milyen tartalommal? Az adatbázis mérete megközelítőleg 97 200 tétel, nagyjából 4750 regisztrált taggal. Jó stratégiai húzásnak tartom, hogy a *Libri*t keresték meg főtámogatóknak, mert így hozzájutottak egy adatbázis-állományhoz (ezt sem a *Könyvkolónián* olvastam sajnos!), ami az induláshoz óriási segítség, ráadásul a *Libri* a honlapján és az oldalain belül több helyen is hivatkozik a *Könyvkolóniára*, így népszerűsítve azt.

A tesztelés során talált komolyabb hiányosságok:

1. Nagy űrt jelent a projektleírás és a súgó teljes hiánya. (A Gépházás blogokból lehet néhány értékes mondatot összeszededgetni, de mivel ezek még többnyire a legelső bejegyzések között szerepelnek, körülményes és hosszadalmas megtalálni őket.) Feltétlenül szükséges lenne egy bemutatkozó oldal a fejlesztőkről és a támogatóról, illetve ezek kapcsolatáról: mióta is működik az oldal?, mikor és hogyan újult meg?, a jelen állapot bemutatásáról (adatbázis nagysága, felhasználók száma, milyen lehetőségekhez juthatunk a regisztráció után, egyáltalán: miért is regisztráljunk?) és a jövőbeli lehetséges bővítés, fejlesztés terveiről. A keresési lehetőségek kiismerését sem segíti semmilyen szöveges ismertető, pedig meglehetősen nehéz jól használni.

2. A kereső használhatóságát és a találatok megjelenítését jó lenne felturbózní, mert szinte lehetetlen elsőre jól megfogalmazni a keresőkérdeést. A találati halmaz átláthatatlan, nehézkes bármit is megtalálni, mert nem tudni, mi szerint rakja a találatokat egymás után a rendszer (nem ábécé, hanem esetleg relevancia alapján?). Nem lehet a találatokat rendezni, csoportosítani, menteni, nyomtatni, esetlegesen exportálni, előzményeket visszakeresni. Egy oldalon csak öt tétel sorakozik, ami rettentő kevés. (Ezres nagyságrendű halmaznál az ember legjobb esetben is a 10. oldal után beleun a kattintgatásba.) Célszerű volna egy listaformátumos megjelenítés is, ami a gyors áttekintésre kiváló. Az egyszerű mellé egy összetett keresőt is javasolnék és nem utolsósorban választhatóvá tenném, hogy az adatbázis mely részéből adjon találatokat a rendszer (pl. csak a szerző nevében vagy az egyéb leírásokban, kommentekben stb. is keressen). Fel kellene tüntetni az összes találat számát, illetve a kapott találatokat meg kellene számozni (a *Minden*-re keresésnél ez nincs). Ha *Minden*-re keresek, a különböző kategóriák találatai egymás alatt, összefolyva jelennek meg, a sorrenden pedig nem tudok változtatni. Sokat segítene egy kis optikai korrekció (pl. betűtípus, betűszín és szövegméret módosítás) az átláthatóságban.
3. A böngészést is finomítani kellene. A *Könyvek* és *Szerzők* fül alatt az ábécé betűire kattintva jeleníthetők meg a találatok. Könyvek esetében alapvető, hogy a cím szerinti rendezésnél a cím eleji határozott névelőket ne vegye figyelembe a rendszer. Itt az „A” betűre kattintva a többi betűhöz képest akár tízszer több találat is van a névelők miatt. Az ide sorolt könyvek egyébként nem található meg a szabályos helyükön, így „hamis” találatokhoz juthatunk. A találatok lapozása vontatott: oldalanként csak 16 tétel van, lépkedni csak az előző/következő vagy az utolsó lapra lehet, így például az előbb említett „A” betűnél 1476 oldalnyi lapozhatok. Gyorsabb, praktikusabb navigációra lenne szükség.
4. Egy műnek több kiadása is lehet, akár több kiadó is megjelentethette, de a Könyvkolónián csak többszöri nekifutásra tudtam megtalálni a tesztelt könyvemet. Ellent kell mondanom a FAQ-ban olvasható „ISBN alapján meg úgy sem találánánk meg semmit” mondatnak, mert szerintem a pontos dokumentum-visszakeresés az ISBN számmal a legegyszerűbb, ez az adat azonban a könyvek adatlapján nem látható.

(Annak ellenére, hogy a felviteli űrlapon – igaz, nem kötelezően kitöltött mezőként, de – szerepel. Tesztelésem során jó néhány könyvnél láttam is, hogy a feltöltéskor beírták.) Érdemes volna felvenni a kapcsolatot nagyobb könyvtárakkal, melyek az adatbázisaikkal bekapcsolódva színesítenék a kínálatot. Az adatok átvétele pl. Z39.50-es protokollon keresztül megoldható lenne. Nemzetközi viszonylatban remek példa erre a LibraryThing. A kolóniás cserebere és libris könyvvételi lehetőség mellett bővíthetne a repertoár a „*honnan tudom kikölcsönözni*” funkcióval is, mindamelllett a dokumentumok megbízható, teljes körű bibliográfiai leírást kapnának.

Összegezve: A *kolónia* szó jelentése („azonos nemzetiségűek összessége egy idegen országban”; „egy élőlénycsoport összessége”; „elkülönülten élő emberek csoportja”) szépen harmonizál a fejlesztők törekvéseivel. A hasonló érdeklődési körű és műveltségű, könyvszerető embereket – kortól, nemtől, etnikumtól, identitástól függetlenül – virtuálisan összefogja, barátságokat sző, párbeszédre sarkall, teret enged a vélemények szabad kimondásának, a közös olvasmányélmény adta érzések megvitatásának, csökkentve ezzel a korunkra oly jellemző elmagányosodást. A felhasználók közösen alakítják ki azt a teret, ahol a könyvekről beszélgetnek. Jó lenne, ha több aktív tagot verbuválnának, hogy élénkebbé tegyék a beszélgetéseket, így több értékelhető hozzászólás, értékelés születne. A lehetőség adott, sok érdekes fórumtémát nyitottak, de például a *Könyvek* témakör 30 topikjából csak kettőben van friss bejegyzés, a többinél több hónapos a hallgatás. Általában ugyanaz a néhány ember cserél eszmét, így kezd belterjessé válni a kommunikáció. Sokan valószínűleg csak azért regisztráltak, mert a könyvesblogos nyereséjüket való részvételhez ez követelmény. (A kolóniás Valuska a Könyvesblog szerkesztője is.) A fejlesztőknek kellene első körben jó példával elől járniuk a weblap mindennapos aktív használatában, a hibák gyors javításában, ők tudnának igazán dinamikussá tenni. A sok hibát és tapasztalt hiányosságot ellensúlyozza a felhasználók kedves, segítőkész személyisége, amely szerethetővé teszi ezt a webhelyet. Tetszik az is, hogy nem találkoztam rosszindulatú hozzászólásokkal, hogy sok könyves/filmes oldallal ellentétben itt nincs agresszivitás, egymás torkának ugrás pusztán azért, mert valakinek történetesen nem tetszik egy könyv. Azaz: egy kulturált honlap kulturált tagokkal.

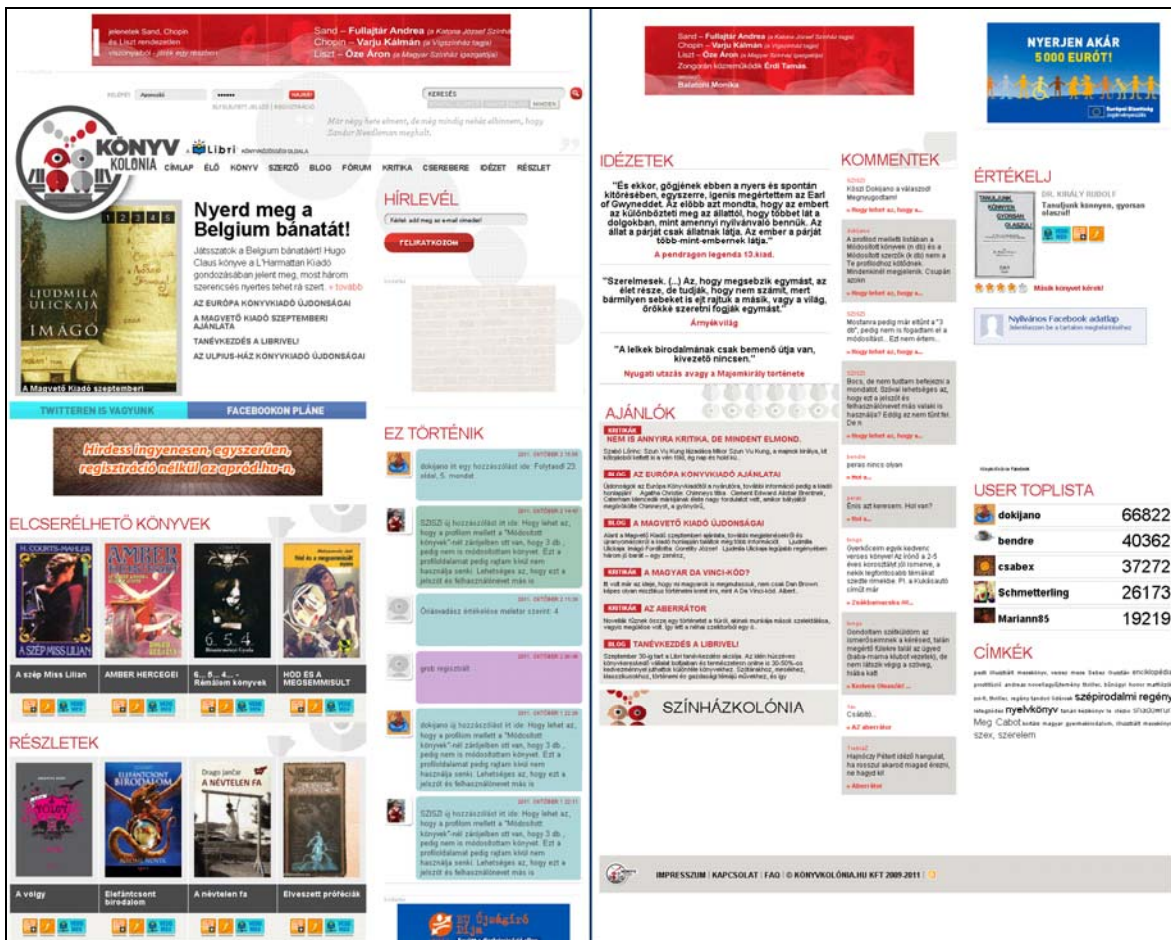
Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

• A Könyvkolónia külleme egyszerű, ízléses, jól átlátható, de a fehér háttér, fekete/piros betűk mellé némi színre még szükség lenne, hogy impozánsabb, magával ragadóbb legyen. A kolóniás embléma bájos színfolt, egyetlen hátránya a mérete. Túl nagyra sikeredett, emiatt a menüsor feleslegesen elfoglalja a képernyő harmadát. Ezt fokozza a menü felett elhelyezkedő állandó reklámcsíkok (1. ábra). Így összességében már csaknem a képernyő aljára érünk, mire a tényleges információkat láthatjuk, görgetéssel kell kezdeni a tájékozódást. Ha már itt tartunk, régen láttam olyan honlapot, ahol ennyire sok és zavaró reklám lenne. A mozgó hirdetések nehezítik az olvasást az állandó vibrálással, a szöveg fölé ugróak pedig eltakarják a honlapot is. Ha legalább a témához kapcsolódó reklámok lennének... Az összbemérés mindezek alapján a bevételszerzés erősítése. Gyanítom, hogy az időnként ta-

pasztalt lassulás és az oldal lefagyása ezekkel a reklámokkal lehet összefüggésben. De erre csak az tudna korrekten módon válaszolni, aki ismeri az ilyen izgó-mozgó reklámcsíkok hardverszükségletét.

• A nyitólap felépítése logikus. A fejlécen a menüsor fixált, így egyszerű az oldalon belüli navigáció. Szerencsésnek tartom, hogy ide került a Keresés is, mert így kattintások nélkül mindig elérhető. A nyitóoldal lényegi részében remek ízelítőt kapunk a tartalomból és az újdonságokból. Részleteket olvashatunk egyes művekből, válogathatunk véletlenszerűen megjelenő elcserélhető könyvekből, belenézhetünk kommentekbe, kapcsolódó blogbejegyzésekbe, láthatjuk az oldal legújabb történéseit, könyvet is nyerhetünk, mazzolázhatunk a tartalomfeltárára használt címkék között és idézeteket is olvashatunk. A kereső és a szerzők, könyvek közötti tallózás elérhető regisztráció nélkül is, így mindenki bepillantást nyerhet az adattárba.

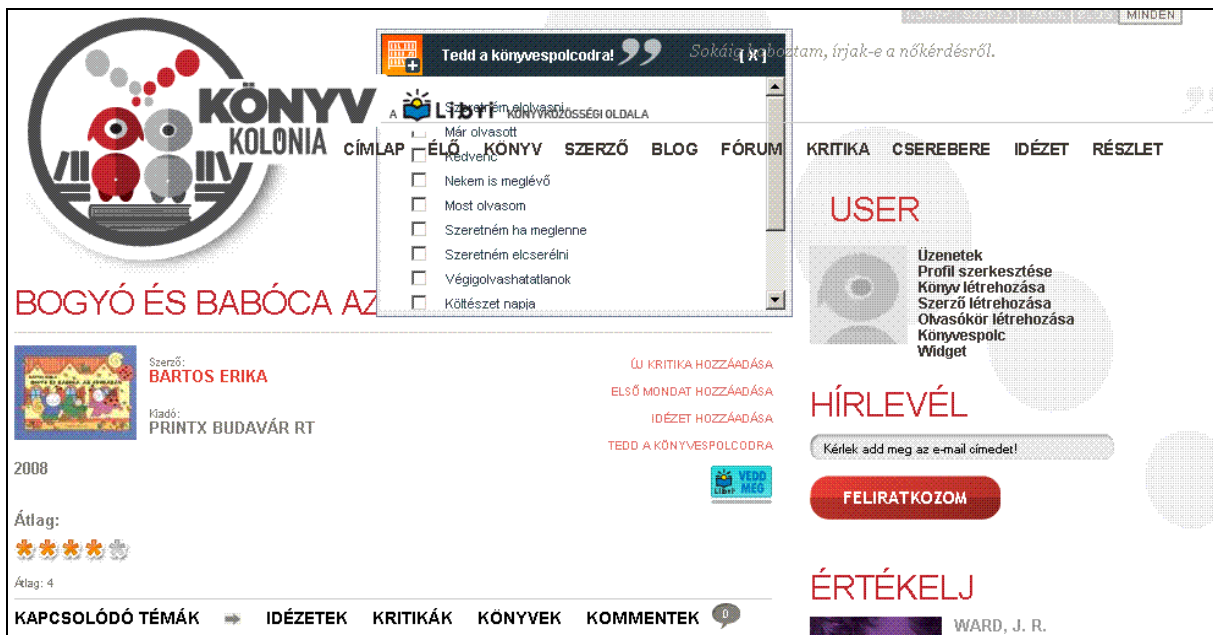

1. ábra A Könyvkolónia kezdőlapja (két részre osztva)

- Az ingyenes regisztráció egyébként roppant egyszerű, egy e-mail cím megadásával már taggá is válunk. Ezután mindenki annyit árul el magáról, amennyit akar. Tapasztalatom alapján az állandó hozzászólók (többnyire fényképpel) vállalják nevüket, korukat, esetleg lakhelyüket is. Bejelentkezés után a nyitólap szinte azonos az előbbivel, de kiegészül a csak kolóniásoknak használható szolgáltatásokkal. A rendszerből törölni nem tudjuk magunkat. A fejlesztők ezt azzal magyarázzák, hogy a felhasználóval együtt törlődne az általa létrehozott állomány is. A hasonló tárgykörű, mondhatni konkurens *moly.hu*-n ezt remekül megoldották: a törölt tagok tartalmait *Névtelenként* őrzik a rendszerben és bárki örökbe fogadhatja őket.
- Sajnos regisztráció után sincs információ a szolgáltatások hogyanjáról, az oldal működéséről, a funkciók használatáról. Egyedül egy slendriánul megfogalmazott, helyesírási hibáktól hemzsegő FAQ (magyar oldalon miért nem GYIK?) olvasható, ahol ráadásul a hivatkozások 404-es hibaüzenetet adnak. A kereső használatáról azonban itt sem tudunk meg semmit. Hasonszórú nemzetközi és magyar oldalakon jól bevált, saját szerkesztésű wikioldalak segítik a tájékozódást, itt is célszerű lenne ilyet kiépíteni. Átmeneti megoldás lehetne, hogy amikor a kurzort ráirányítjuk a gombokra, felettük a funkció leírásáról rövid kommentár jelenjen meg. Eredménytelen kereséskor pedig az új próbálkozás elősegítésére javaslatokat tehetne a rendszer. A tartalom-

szolgáltatás bővítésére egy olyan wikit is készíthetnének, amely átláthatóan, egy helyre gyűjtené össze az egy témával, könyvvel, személlyel kapcsolatos információkat. Sok érdekességgel egészülnek ki a témák a blogon vagy a fórumokon, sajnos teljesen szétszórva. Jó példa erre, hogy apró morzsákat lehet gyűjteni magáról a Kolóniáról innen-onnan, de ezeket a rövid mondatokat jó volna összegezni, például hozzákapcsolva egy wikihez.

- Régebbi, 6.0-ás Internet Explorerrel teljesen szétesik a webhely, de újabb verziók alatt már jól jelenik meg. A Kolónia egyik szolgáltatása viszont nem működik rendeltetészerűen egyik általam használt böngészőben (Firefox 7, Google Chrome és Explorer 7) sem. Ha rákattintok a könyv adatlapja mellett szereplő *Tedd a könyvespolcra!* gombra, egy kis felugró ablakban a honlapra nyílik rá. Ha a fejlécre nyílik (ez gyakori állapot), átlátszó lesz, ezáltal az alatta lévő szöveggel összemosódik, olvashatatlaná, használhatatlaná válik (2. ábra). Az oldal többi részén már tisztességesen működik. Számomra hiányzik egy lépés e szolgáltatás használatában: kipálhatok több lehetőséget is a felsorolásból, hogy melyik könyvespolcomra tegye a kívánt könyvet, de nincs egy gomb, amivel a mentést elvégezném, csak az X-szel tudom bezárni. Első alkalommal azt hittem, nem történt semmi változás a polcomon, de leellenőriztem, és a parancsokat végrehajtotta.

2. ábra A *Tedd a könyvespolcra!* felugró ablak helytelenül jelenik meg

Keresőfunkciók, találatok

- A kereső az oldal fejlécéből érhető el, egyszerű, szabadszöveges beviteli mezővel. Könyvre, szerzőre, tagokra, blogra és mindezekre együtt is lehet keresni. Tapasztalataim alapján ékezet nélkül is keres, kis- és nagybetűt nem különböztet meg, többtagú keresőkifejezés esetén alpból AND operátort használ. Csonkolni vagy pontos kifejezésre keresni egyik szokásos karakterrel sem enged. Az árnyalt kereséshez mindenképpen szükségesek lennének ezek a lehetőségek. (Saját példám: cserére szerettem volna felrakni egy könyvemet, de mivel több kiadónál, több évben is megjelent, gondoltam: a beviteli mezőbe minden szükséges adatot beírok a pontos találatához. Sajnos nem a kívánt kiadás volt az első találat, de még a második sem...)
- Hiányzik a címkékre való keresés lehetősége, hiszen sokszor csak a témakörökben nézelődne az ember. A nyitólap legalján a jobb sarokban van egy *Címkék* nevű panel, ahol véletlenszerűen van felsorolva néhány címke. Rákattintva valamelyikre, megjelenik a hozzá tartozó könyvek listája. Amikor megjelent a „Szépirodalom, regény, novella, elbeszélés” nevezetű, azt vártam, hogy itt bőséges keresztmetszetét kapom majd az adatbázisnak, de csak öt könyv volt felsorolva. Ekkor értettem meg, hogy felesleges címkékre keresni, ha nem használják őket. Az egyéb-

ként megcímkézett könyvek adatlapján pedig nem is látható a címke. Vajon miért nem?

- A könyvek adatainál szerepel a mű fordítója. Hasznos lenne, ha fordítóra is lehetne keresni, mert sokszor egy adott mű minőségét a fordítója is meghatározza. Az előzőkben felsorolt lehetőségeket legalkalmasabban egy összetett keresővel lehetne kiváltani.
- A komolyabb hiányosságok 2. pontjában már részleteztem, hogy a találati lista átláthatatlan, nem szerkeszthető. Az ott leírtakat kiegészíteném még azzal, hogy – az esetleges továbbfejlesztés elkészültéig – érdemes volna a találati halmazban a keresőkifejezéseket például egy feltűnő háttérfestéssel kiemelni, hogy nyomban megtaláljuk, hogy a szöveg mely részében szerepelnek. Időnként a listákban az *ó* és *ő* karakterek rosszul vannak kódolva (3. ábra). Ha *Min-den*-re keresünk, a rendszer a találatokat *Könyvek, Szerzők, Felhasználók, Blog, Élőben, Idézetek, Kritikák, Első mondatok* és *Versek* kategóriák szerint osztályozza. Ha egy kategóriára szűrünk, az összes találat száma ekkor sincs feltüntetve, de legalább kinyerhető. Mivel itt a találatok számozottak, az utolsó oldalra kell lépni, ahol meg lehet nézni az utolsó sorszámot. A lista egyes elemei három részből állnak: cím, a hozzá kapcsolódó leírás eleje két sorban és a hivatkozás, amelyre kattintva a dokumentum részletes leírása jelenik meg.

<p>KERESÉSI TALÁLATOK</p> <p>„COELHO ZARÁNDOKLAT” KIFEJEZÉSRE</p> <p>Találatok Könyvek kategóriában „coelho zarandoklat” kifejezésre</p> <p>. Coelho, Paulo: Alkimista Coelho, Paulo: Alkimista Fontosnak tartom elmondani, hogy az alkimista kitalált szimbolikus történet, szemben az Egy mágus naplójával, ami valóságos alapokra épült. coelho-paulo-alkimista HTTP://WWW.KONYVKOLONIA.HU/KONYV/COELHO-PAULO-ALKIMISTA</p> <p>. A zarandoklat - Egy mágus naplója A zarandoklat - Egy mágus naplója Ülök egy kertben, egy dél-franciaországi városban. Ásványvíz. Kávé. a-zarandoklat HTTP://WWW.KONYVKOLONIA.HU/KONYV/A-ZARANDOKLAT</p> <p>. A zarandoklat – Egy mágus naplója A zarandoklat – Egy mágus naplója Ülök egy kertben, egy dél-franciaországi városban. A-zarandoklat - Egy-magus-naplója HTTP://WWW.KONYVKOLONIA.HU/KONYV/A-ZARANDOKLAT-EGY-MAGUS-NAPLOJA</p> <p>. Az ős meséje - zarandoklat az élet hajnalához Az ős meséje - zarandoklat az élet hajnalához az-ős-meseje-zarandoklat-az-élet-hajnalához HTTP://WWW.KONYVKOLONIA.HU/KONYV/AZ-OS-MESEJE-ZARANDOKLAT-AZ-ELET-HAJNALAHOZ</p> <p>. A MÁGUS - PAULO COELHO ÉLETE A MÁGUS - PAULO COELHO ÉLETE a-magus HTTP://WWW.KONYVKOLONIA.HU/KONYV/A-MAGUS</p> <p>Találatok Szerzők kategóriában „coelho zarandoklat” kifejezésre</p> <p>. Coelho, Dan Brown, Lőrincz L. László Coelho, Dan Brown, Lőrincz L. László coelho-dan-brown-lorincz-l-laszlo HTTP://WWW.KONYVKOLONIA.HU/SZERZO/COELHO-DAN-BROWN-LORINCZ-L-LASZLO</p> <p>. COELHO, PAULO COELHO, PAULO coelho-paulo Rio de Janeiro Paulo Coelho (Rio de Janeiro, 1947. augusztus 24.) világhírű brazil író. Az ENSZ békenagykövete. Fittalkori káoszából kifolyólag hippy volt. HTTP://WWW.KONYVKOLONIA.HU/SZERZO/COELHO-PAULO</p>	<p>KERESÉSI TALÁLATOK</p> <p>„MÁRAI” KIFEJEZÉSRE</p> <p>Találatok Szerzők kategóriában „márai” kifejezésre</p> <p>1. Márai Sándor Márai Sándor marai-sandor Kassa Márai életútja az egyik legkülönösebb a 20. századi magyar írók között. Már az 1930-as években korának egyik legismertebb és legelismertebb írói... HTTP://WWW.KONYVKOLONIA.HU/SZERZO/MARAI-SANDOR</p> <p>2. Vig Balázs magyar szakán szerzett diplomát. Gyerekkorában Csukás István és Erich Kastner könyveit rajongott, később Márai Sándor és Milan Kundera lettek a kedvencei. 2005-ben debütált az... HTTP://WWW.KONYVKOLONIA.HU/SZERZO/VIG-BALAZS</p> <p>3. Darvasi László (1993) Év Könyve Jutalom (1994) Szép Ernő-díj (1994) Krúdy Gyula-díj (1996) Alföld-díj (1996) József Attila-díj (1998) Füst Milán-díj (2005) Márai Sándor-díj (2008... HTTP://WWW.KONYVKOLONIA.HU/SZERZO/DARVASI-LASZLO</p> <p>4. Steiner Ágota rendezte Hajnal Anna irodalmi hagyatékát, valamint Szabó Lőrinc póziái írásait, Kolozsvári Grandpierre Emil utolsó regényét a Szépen gondolj rámat, gondozta Márai Sándor... HTTP://WWW.KONYVKOLONIA.HU/SZERZO/STEINER-AGOTA</p> <p>5. Koroknay István (1939). A szépművészetek könyve (1940). A negyvenes években a Képes Vasárnap szerk-je volt. Bálint György, Schöpflin Gyula, Stollár Béla, Radnóti Miklós, Márai Sándor barátai... HTTP://WWW.KONYVKOLONIA.HU/SZERZO/KORONAY-ISTVAN</p> <p>1 2 3 kovetkezo utolso</p>
--	--

3. ábra A csoportokba rendezett találati lista átláthatatlan, a karakterek néhol rosszul kódoltak

- Böngészésre rengeteg lehetőség van. A menüben, a nyitólapon és az oldalakon belül egyaránt elérhető e szolgáltatás valamelyike. A könyvek, a szerzők és a felhasználók egyaránt a középpontban állnak, következésképpen a fejlesztők mindenre kiterjedő böngészési lehetőségeket állítottak össze. Az ábécé betűi szerint csoportosítva tallózhatók szerzők, könyvek, kritikák, elcserélhető könyvek és idézetek. A funkció lehetséges árnyalását a főbb hiányosságok 3. pontjában vázoltam.
- A regisztrált tagok kiváltsága, hogy a könyveket saját könyvespolcaikra rakhatják, különböző szisztémák szerint rendezhetik. A rendszer által definiált polcok mellett tetszőleges névvel, bármely témában hozhatunk létre polcot mi magunk is. Az elképzelés kiváló, érdekes nézegetni egymás polcait, például ötleteket lehet meríteni a következő olvasmányainkhoz (4. ábra). A kivitelezés azonban meglehetősen átgondolatlan. Szöveges felsorolást nem kérhetünk a polcok tartalmáról, csak egy türelemjátékszerű megoldás van. Nagyon metaforikusan értelmezik ugyanis a könyvespolc fogalmát. A megjelenítés egy barna polc, rajta pusztán három könyvborítói hely, és ezt a polcot tudjuk jobbra-balra görgetni. Nagyobb mennyiségű adat esetén gyorsan belefárad az ember. A polcokon lévő könyveket szerző vagy cím szerint lehet rendezni. Hiába tudom azonban szerzői névsorba rakni,

a könyvborító kép alatt csak a cím van feltüntetve, a szerző nincs, így sorba rendezés után sem fogom látni, hogy melyiket ki írta. Ennél a funkcionál megint helytelen a betűrendezés, mivel a határozott névelőt is figyelembe veszi a rendszer.

Tartalom, minőség

- Miről is szólnak a Kolónia mindennapjai? Részesei lehetünk az adatbázis-építésnek, új könyvet, szerzőt lehet felvinni, olvasókört tudunk létrehozni. Kritikát, élménybeszámolót olvashatunk vagy írhatunk a művekről. Egyik-másik kritika nagyon színvonalas, irodalmi szintű. Összeállíthatunk magunknak könyvespolcot, ebből widget is készíthető, ezáltal kolóniás könyvgyűjteményünk adatait beágyazhatjuk saját honlapunkra vagy blogunkba. Fórumokon, élőben vagy belső levelezőrendszeren üzenetet válthatunk a tagokkal. Válogathatunk a közzétett újdonságokban: a legnépszerűbb/legújabb szerzők, a legnépszerűbb könyvek, a héten olvasottak, a hét legnépszerűbb könyvei, a legújabb kritikák, az új blogbejegyzések, a legnépszerűbb témák és a legfrissebb idézetek között. A blogban jelenik meg minden információ a könyves világgal és magával az oldallal kapcsolatban. Felhasználói szemmel pedig nagy előnye, hogy rendszeresen hirdetnek játékokat, amelyekben egyrészt tanulni lehet, másrészt könyvet nyerni.

4. ábra Egy felhasználó könyvespolcai

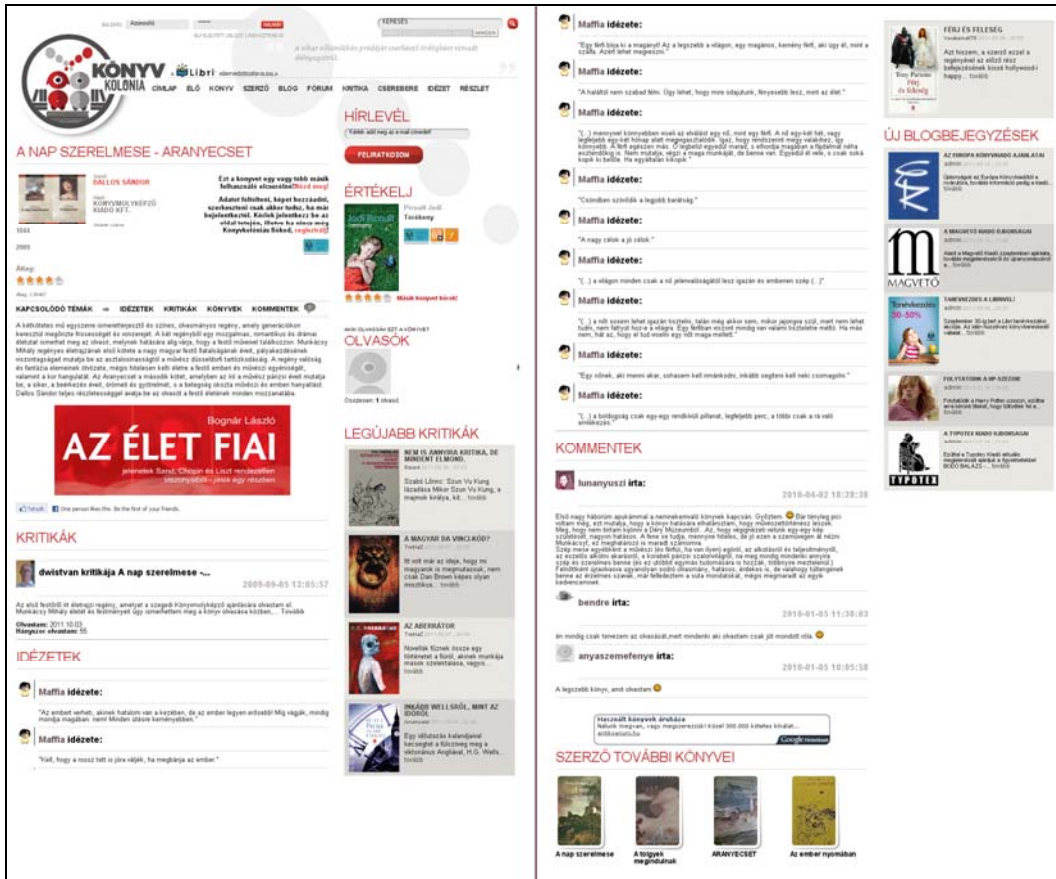
- Az *Élő* fül alatt azonnali üzenetet küldhetünk az oldalra, ami a többiek által kommentálható. (Sajnos ritkán van hozzászólás, vagyis nem annyira élő, mint ahogy a neve sugallja.) Tesztelésem idején egy hosszabb bejegyzés nem látszott a végéig, ezért a *Tovább* gomb megnyomásával próbálkoztam, de sajnos nem változott semmi. Egy kommentben kértem a fejlesztőket, hogy javítsák a hibát. Semmi reakció. Ezért az impreszumban megjelölt e-mail címre írtam üzenetet, és csak három nap után kaptam választ, hogy dolgoznak a problémán. Azóta eltelt egy hét, és még mindig nem működik jól. Az az érzésem, hogy a kezdeti lelkesedés után a rendszer üzemeltetői teljesen magukra hagyták a felhasználókat. Egy másik példám is ezt látszik igazolni. Szerettem volna egy könyv adatlapján javítani, de használati útmutató hiányában nem tudtam a mikéntjét. Jobb híján a *Gépház* hibabejelentőjébe írtam meg a problémát. Az admintól nem kaptam választ, helyette az egyik felhasználó, aki a kezdetektől regisztrálva van, segített ki, tőle kaptam egy kis ismertetőt a szokásokról – privátban.
- A felhasználók adatlapján is találtam hiányosságot. Az adataink közt megadható a honlapunk címe, amire érdemes lenne hivatkozást elhelyezni. A feltett képeket pedig jó volna nagyobb méretben is megtekinthetővé tenni.
- Az adatbázis mérete sehol nincs feltüntetve és nem is egyszerű kinyerni a rendszerből. Jó negyedórás elfoglaltság volt, mire kiszámoltam úgy, hogy a *Könyvek* fül alatt lévő ábécé betűire egyenként rákattintottam. Egy oldalon 16 borító látható, ezt be kell szorozni az összes találati oldal számával. (Utóbbit meghatározni is több kattintásba telik.) Minden betű szorzatát összeadva kaptam meg az adatbázis körülbelüli nagyságát: 95 036 könyvet. Ehhez jönne még a „Z” betű halmaza, de ott hibaüzenet lépett fel: „*Átírányítási hurok*”, így ennek a méretét nem tudtam meghatározni. Számolni kell még a tényezővel is, hogy az utolsó találati oldalakon nincs mindig 16 tétel. A Google keresője is hasonló értéket: „*nagyjából 97.200 találat*”-ot adott.

Metaadatok, bibliográfiai információk

- Egy közösségi oldal esetében nem várható el, hogy tagjai tökéletes metaadatokat készítsenek, mivel nem szakemberek, bár a könyveket annál inkább szeretik. Ezért itt nem pont olyan metaadatokat találunk, mint a könyvtári adatbázisokban, hanem egyrészt bővebb információkat kapunk a szubjektív vélemények alapján, másrészt a tényleges bibliográfiai adatok meglehetősen foghíjasan vannak kitöltve (5. ábra). Könyv-

tári rendszerekkel kiegészülve válna igazán hitelessé és sokrétűvé a lap. Az adatbázisban még nem szereplő könyvek és szerzők adatlapját, illetve a könyvborítókat és a fülszövegeket a tagok korlátozás és kontroll nélkül töltheti fel. A kialakuló rendszer béta verziójában még sokan lelkesen töltögettek, sok hibát vagy duplikátumot ejtve. Nem ritkán tripla feltöltés is született, és a mai napig ez a tendencia – az egységes adatrögzítési szabályzat hiánya miatt. A hibákat eleinte csak a rendszergazdák tudták javítani, de egy idő után már nem győzték egyedül a korrektúrázást, megadták tehát a jogot illetve a hozzáférést azoknak a felhasználóknak, akik aktívak voltak. Mit értünk aktív tagság alatt? A feltöltésekért, a kommentek és kritikák írásáért és az értékelésekért pontokat lehet gyűjteni. Az elegendő pontot gyűjtők (talán a *User toplista* első 10-20 tagja?) tudják a már felvitt adatlapokat módosítani, törölni, a helyesírási hibákat javítani. Ez a módszer elég nehézkes, mert minden apró-cseprő hibát privátban le kell levelezni, egy moderátornak jóvá kell hagynia. Több hibabejelentés után könnyű elvezíteni a fonalat, többek között azért, mert a beépített levelező felépítése messze áll a 21. századi elvárásoktól. Nem emeli ki a többi közül a még olvasatlan üzeneteinket, az elküldött leveleinket feladó szerint listázza, így nem látom, hogy melyiket kinek írtam. Ha valakivel többször váltunk üzenetet, a levél tárgya hosszú *Re:* sorozatokból áll. Levélírás közben eltűnhet a kurzor vagy értesítést kapok az e-mail címemre, hogy a Kolónián levelem érkezett, de ott hült helye.

- A könyvek felviteli űrlapján csak három kötelezően kitöltendő adat szerepel: szerző, cím, megjelenés éve. A többiről (alcím, fordító, kiadó, oldalak száma, nyelv, ISBN, címkék) a felhasználó dönt, hogy megadja-e. A közzétett adatlapon bizonyos információk akkor sem fognak látszani, ha lelkiismeretesen kitöltötték őket. A leíráshoz tartozhat még könyvborító, kép, videó, fülszöveg, első mondat. Az elkészült rekordot ezután a tagok bővíthetik személyes véleményükkel, szubjektív meglátásaikkal. 1-től 5-ig értékelhető, hogy mennyire érdekes a könyv – eredményként az összes értékelés százalékos átlaga fog látszódni. Írhatok kritikát, véleményt, általam kedvelt idézeteket a műből, megoszthatom a Facebookon és a Twitteren, a polcomra rakhatom és bejelölhetem, hogy például éppen olvasom-e vagy várólistára teszem-e, de az is jelezve van, ha valamely kolóniás éppen most olvassa a művet. Ezen a felületen keresztül megvehetem, beleolvashatok vagy esetlegesen elcserélhetem az adott könyvet, ha ennek a lehetősége fel van tüntetve.

5. ábra Egy könyv adatlapja (két részre osztva)

A lap alján pedig ki vannak listázva a szerző további művei. Ezt a színes palettát egy (a moly.hu-n már használt) ajánlóval tudnám még megtoldani: „Ha tetszett a könyv, ezeket is olvasd el.”

- A szerzők adatlapján az írók, költők életrajza olvasható. Név, születési idő és hely, halálozás dátuma, címkék és az életút leírása mellett videókat is nézhetünk, ha fel vannak ilyenek töltve. A felhasználók által írt kritikák adatlapján a cím, szerző, dátum, értékelés mellett olvasható maga a kritika vagy ismertető, amit természetesen kommentelhetünk.
- Az adatlapok többször tapasztalt ismétlése, a többféle kiadás különállósága nem segíti elő, hogy egy könyvről biztosan mindent megtudjunk. Valahogy kapcsolni kellene az oldalakat egymáshoz, hogy egyetlen kattintással megtudjuk, hogy például egy kiadást azért ne olvassunk, mert politikai okokból kimaradt belőle egy fejezet, vagy hogy csak egy bizonyos fordítónak köszönhetően élvezhető a könyv, egyébként olvashatatlannak. Az íróknál viszont jól megoldották, hogy az

életrajzuk alatt össze van gyűjtve az összes könyvük.

readme.cc

Honlap: <http://www.readme.cc>
E-mail: contact_hu@readme.cc
Fenntartó: p&s melk
Értékelés dátuma: 2011. szeptember 28.
Értékelő: Dávid Adrienne

Általános értékelés

A *readme.cc* egy európai irodalmi-könyves közösségi oldal. Az önmagát „virtuális könyvtárként” aposztrofáló szolgáltatás egy olyan független művészeti és kulturális projekt, amely az olvasással, a könyvekkel kapcsolatos kommunikációt szorgalmazza, nyelvi határok nélkül.

A szolgáltatás kialakításának ötlete 2004-re datálható. Egy író, egy irodalomkritikus, és egy hálózati

szakértő közreműködésének eredményeként jött létre, akik az írás és a web, az irodalom és a digitális kor kapcsolatát, összefüggéseit vizsgálták. A projekt célja, hogy összehozza az olvasókat és az írókat, „könyves közösséget” kovácsoljon, és az európai irodalmi élet platformjaként működjön, az internet adta lehetőségek kihasználásával. A szolgáltatás jelenlegi formájában 2008 tavaszán indult el, havi látogatottsága jelenleg 15 000 és 30 000 között mozog. A távlati tervek között szerepel saját e-bookszervert létrehozása és működtetése, szerzőkkel és kiadókkal való együttműködésben.

Az oldal fenntartója az osztrák *p&s melk* kulturális szervezet, amely egy művészekből, tudósokból, alkotókból álló csoport. A projekt 2005-ben az Európai Bizottság támogatásában részesült, 2006 és 2009 között pedig az EU „Culture 2000” programjának része volt. Az EU és privát szponzorok támogatásának köszönhetően a technikai háttér finanszírozása 2015-ig biztosított. A szolgáltatást számos európai partner segíti, Magyarország részéről ez az intézmény a Petőfi Irodalmi Múzeum.

Az oldal tesztelése során tapasztalt hiányosságok:

- **Kissé korszerűtlen felület, webkettes szolgáltatások hiánya.** Az oldal „elszigeteltnek” tűnik, nem használja ki a modern technológia által nyújtott lehetőségeket. Hiányzik például a megoszthatóság: bár a projektnek van saját Facebook-oldala, nincs meg a közösségi oldalakon (pl. Facebook, Twitter) való közvetlen megosztás lehetősége, illetve hiányzik a más, hasonló profilú/témájú szolgáltatásokkal való kapcsolat, vagy az Open ID-vel való belépés lehetősége.
- **Nyelvi „sokszínűség”.** Üdvözlendő és egyben az oldal egyik legnagyobb pozitívuma a többnyelvű felület, a tartalom azonban nincs teljes mértékben lefordítva, ez sok esetben zavaró, és a felületen is találunk kisebb-nagyobb fordítási hibákat, vagy nem a beállított nyelven megjelenő szövegeket.
- **Probléma a keresőfelülettel.** Bizonyos funkciók nem, vagy nem jól működnek, például újabb lekérdezés esetén az adatbázis az előző keresés találati listáját jeleníti meg.
- **A felület nem akadálymentes,** vakok, gyengén látók számára nem nyújt segítséget a használathoz.
- **Az adatbázisszerver gyakran meghibásodik,** az oldal leáll, a szolgáltatás néha napokig nem érhető el.

Összefoglalva: A *readme.cc* alap gondolata egyszerű, egy alapvetően európai – de tágabb értelemben nemzetközi – könyves közösség verbuválása, az irodalmi élet hálózati platformjaként törté-

nő működés az olvasók, az írók, az irodalmi jellegű események/történekek közös felületen való koncentrálásával. A szolgáltatás lehetőséget nyújthat arra, hogy megismerjük az európai olvasási szokásokat, és az esetleges nemzeti sajátosságokat, jellegzetességeket (ezt támogatandó, irodalmi archívum is kapcsolódik a rendszerhez). A több nyelven való elérhetőség és számos nemzetközi szakértő bevonása abszolút pozitívumként értékelhető, ám az oldal nagyon „steril”, a látogatottság és az olvasók, a nagyközönség általi aktivitás és az általuk feltöltött tartalom alacsony szintű, talán a már megszokott közösségi funkciók hiánya miatt, amelyeket a mai internethasználók – joggal – igényelnének, és talán a technikai problémák gyakorisága miatt is. Mindezeket túl a fenti hiányosságok orvoslása – különösen a keresőfelület tesztelése során tapasztalt problémáké – sokat segíthetne a használhatóságon. Fontos lenne a kapcsolat kiépítése más irodalmi jellegű adatbázisokkal, elsősorban az Europeanával.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A *readme.cc* felülete egyszerű, tetszetős (6. ábra). Színvilágát tekintve a szürkés-kék árnyalatai dominálnak, a menüsor ésszerűen felépített, jól tagolt, áttekinthető. A logó és a szlogen – *readme.cc European Platform for Literature* – egyértelműsítik a szolgáltatás célját, küldetését. A nyitólap a menüsoron túl bepillantást nyújt a tartalomra: *Eseményajánló, Könyvtippek, Legutóbb hozzáadott könyvesboltok/könyvtárak, Archívum és díjak, Képgaléria* – a rovatok legfrissebb, illetve véletlenszerűen kiválasztott tételei jelennek meg az oldalon. A fejlécben találjuk a regisztrációt, illetve a belépés adatmezőit, és ugyanitt kaptak helyet a gyorskereső, valamint a nyelv váltás gombjai is. Érdekes, hogy a menüsor – az almenükkel együtt – a láblécben teljes egészében megismétlődik.
- A szolgáltatás egyik legnagyobb pozitívuma a **többnyelvű felület**, lehetővé téve, hogy a nyelvtudással nem rendelkező felhasználók anyanyelvükön is elérhessék, használhassák az oldalt. A fejlécben egyetlen gombnyomással váltható nyelvi paletta rendkívül széles, összesen tíz változat: angol, német, francia, olasz, dán, cseh, magyar, szlovén, héber és arab nyelv érhető el. Az elsősorban Európára összpontosító szolgáltatás hosszú távú céljai között szerepelhetne akár az összes európai nyelven való elérhetőség megoldása is, nemcsak a felületre, de a tartalomra vonatkozóan is.

6. ábra A readme.cc nyitólapja

- Egy komplett menü, a *Rólunk* foglalkozik a szolgáltatás részletes bemutatásával, beleértve a projekt történetét, a szervezők/partnerek elérhetőségeit és a *GYIK/Segítség* almenüpontot. Ez utóbbi néhány soros szövegekkel végigvezet a szolgáltatás egyes tudnivalóin, bemutatja a fogalmak mögötti magyarázatokat. Bár sok helyütt ennyi elegendő is, ám van néhány funkció (pl. a keresés), ami talán részletesebb bemutatást érdemelne meg, néhány konkrét példával illusztrálva. Az oldalon megtaláljuk a *felhasználási feltételeket* is, egyértelműsítve a vonatkozó jogi tudnivalókat.

Keresőfunkciók, találatok

- Keresésre többféle módon nyílik lehetőségünk. Mindegyikre igaz azonban, hogy csak az oldalon beállított nyelven elérhető tételek között keres. Érdekesség viszont, hogy nyelváltás után a beállított új nyelven elérhető tételeken is automatikusan lefuttatja a keresést. A fejlécben, a menüsor mellett, mindig elérhető helyen találjuk a *gyorskeresőt*, ami a fentebb leírtaknak megfelelően magyar nyelvűre beállított felületen csak magyarul felvitt könyvek között keres – ezt nem feltétlenül találom szerencsésnek, talán jobb volna, ha valahogy, például elkülönítve, de megmu-

tatná az idegen nyelvű találatokat is. A keresőmotor a könyvtípek adatlapjának teljes szövegében, minden adatban keres, a beírt kifejezések között automatikusan az OR Boole-operátor alkalmazza, és a szavakat csonkoltnak tekinti. Nincs mód pontos kifejezés vagy kifejezés-kapcsolat lekérdezésére. Például a *Harry Potter*-t beírva a keresőmezőbe, két találatot kapunk, és ebből csak az egyik releváns, a másik érdekes módon az Ország-féle Angol-magyar/Magyar-angol szótár. Ez utóbbi találatot jobban megvizsgálva kiderül, hogy a *Harry* szó előfordul az ismertető szövegben, ezért talált rá a program.

- Az *összetett keresés*re kicsit eldugva, a *Könyvtípek és olvasók* menüpont *Összetett keresés a könyvtípek között* almenüje alatt találunk rá. Itt is van egy gyorskereső, ami a fejlécben találhatótól eltérően négy mezőt tartalmaz, tehát inkább valamiféle átmenetet képez a szabadszöveges gyorskereső és az összetett kereső között: van külön keresőkifejezés mező, továbbá kereshetünk olvasóra (felhasználóra), könyvcímre vagy szerző nevére; a mezők között az AND operátor működik. A mezők fölött egy gyorstipp kifejezetten felhívja a figyelmet a csonkolásra, vagyis a * karakter használatára. Az előző példánál maradván: a keresőkifejezést kiegészítve a szerző (*Rowling*) nevével, már pontos találatot kapunk.
- Az összetett keresőben a keresőkifejezés mezője mellett *Egy bizonyos könyvtipp keresése* című szó mellett további konkrét adatok beírására van lehetőség: cím, szerző keresztnév, illetve vezetéknév, egyéb (pl. társ-)szerző, kiadó, év és ISBN-szám.
- Ugyanitt *nyelvek, műfaj, tartalom, stílus* és *ajánlott* kategóriákban is kereshetünk, de ez valójában inkább *böngészést* jelent, a keresőmezőkkel együtt használva pedig szűkítésre szolgálnak – illetve szolgálnának, mert valószínűleg adatbázis-probléma miatt ez a funkció nem minden esetben működik együtt a kereséssel. Utóbbi három kategória esetén a felhasználók által adott tárgyszavakkal, címkékkal találkozunk, ezért ezek meglehetősen vegyesek, szubjektívek, egy-egy kifejezés sokszor több kategórián belül is előfordul. A teljes címkefelhőben is böngészhetünk, e funkció használatára külön almenüpont készült, amit a *Saját readme* menüpont alatt találunk. További böngészési lehetőségekre ad módot a *szerzők* és a *könyvtípek betűrendes listája*, ám ezeket nem itt, hanem közvetlenül a főmenüből érhetjük el.
- A keresőmotorral, illetve az adatbázissal sajnos rengeteg probléma akad. A fentiekén túl – mint azt a bevezetőben már említettem – az első ke-

resés után, ha újból lefuttatunk egy keresést, az előző találati listáját jeleníti meg, és ez az állapot az oldal frissítése után is fennáll.

- A *találati lista* ábécé szerinti rendben jeleníti meg az egyes tételeket, a lista rendezését a következő szűrők használatával állíthatjuk be: *könyvcímek betűrendben, szerzők betűrendben, műfaj szerint* (7. ábra). Minden tételnél egy bélyegkép, a szerző és a cím, illetve a leírás – itt: *könyvtipp* – részlete, illetve az adott könyvhöz fűzhető kommentárok elérhetőségének linkje látható. Egy oldalon maximum 30 tétel jelenik meg, ennek befolyásolására nincs módunk, viszont a lap alján és tetején is tovább tudunk lapozni, illetve navigálni a találati oldalak között.

Tartalom, minőség

A szolgáltatás regisztrált felhasználói, az *olvasók* saját személyes térrel, az ún. *saját readme*-vel rendelkeznek. Ezen a felületen a következő funkciók igénybe vételére nyílik mód:

- *Profil szerkesztése*. A személyes adatok és a profilkép beállítása, módosítása, baráti illetve olvasókör létrehozása, értesítések kérése.
- *Saját könyvespolcok* létrehozása (8. ábra). Maga az egész szolgáltatás, a *virtuális könyvtár* tulajdonképpen személyes virtuális könyvespolcok összességéből épül fel. A könyvespolc a legkülönfélébb könyvekkel kapcsolatos tippek gyűjteménye, amely automatikusan létrejön, amikor valaki regisztrál és feltölt egy bármilyen műről szóló tippet.
- *Könyvtípek feltöltése*. A szolgáltatás leglényesebb funkciója a *könyvtipp* vagy más szóval könyvjavánló, amely segítséget nyújt a többi felhasználónak a művel való megismerkedéshez, az olvasásra való kiválasztásához. Az összes könyvtipp kommentelhető, ami megteremti a párbeszéd lehetőségét az olvasók között, vagyis minden feltöltött ismertetőt véleményezhetünk, hozzáfűzhetjük gondolatainkat, gazdagítva ezzel a műről írottakat. A könyvtippet e-mailben tovább is küldhetjük barátainknak, ismerőseinknek, illetve a mások által leírt könyveket a saját polcunkra tehetjük.
- *Olvasókörben való részvétel*. Az olvasókör tulajdonképpen egy olyan könyvespolc, amelyet több olvasó állít össze és gondoz. A „kapcsolódási pont”, a közös nevező gyakorlatilag bármi lehet: fűződhet műfajhoz, témához, esetleg íróhoz; lehet nyilvános, amelyhez bárki csatlakozhat, vagy privát, csak egy szűkebb kör számára; jelképezhet egy reálisan létező olvasókört, de lehet pusztán virtuális is. Bármelyik regisztrált felhasználó létrehozhat saját olvasókört.

7. ábra Találati lista

- **Olvasói portré feltöltése.** A könyvajánló mellett a szolgáltatás másik figyelemre méltó érdekessége a *képgaléria*, amely olvasókkal és az olvasással kapcsolatos témájú képeket, fotókat tartalmaz. A gazdag gyűjtemény több forrásból ered: a projekt 2004 és 2007 között Európában számos helyen – Magyarországon például Budapesten és Székesfehérváron – fotóautomatákat helyezett el abból a célból, hogy segítségükkel az olvasók portréképeket készíthessenek magukról kedvenc könyvükkel. Rengeteg kép készült, amelyek év és helyszín szerint is lekérdezhetők, de az akció nem igazán érte el a célját, mert bár az ötlet jó, sok az érdektelen, viccesnek szánt, könyv nélkül készített fotó, és bár ki lehetne szűrni, a rendszer ezeket is megjeleníti. 2007-ben, a könyv világnapjának alkalmából Svájcban MMS-versenyt rendeztek „Az olvasó és kedvenc könyve” témában, az erre beérkezett képeket is megtaláljuk a

- galéria gyűjteményében. Mindezekon túl számos, könyvekkel vagy olvasással kapcsolatos témájú festmény is megtekinthető a képgaléria felületén. A honlap szerint előkészületben van egy olyan projekt, amelynek keretében olvasók és könyvek nyilvános helyen megörökített fotóit várják.
- **Időegyes.** Ez a funkció azt a célt szolgálja, hogy időrendben mutassa meg a felhasználók minden tevékenységét. Egyes kategóriák – például a könyvtípek – is megjeleníthetők ezen a módon, lehetővé téve, hogy a legfrissebb híreket/eseményeket nyomon követhessük.
- **Fordítás.** A honlap legnagyobb erőnye a többnyelvűség. Ennek szellemében – bár maga az oldal felülete tíz nyelven elérhető – mindenkit buzdítanak a tartalom, a könyvtípek lefordítására, hiszen azzal lehet teljesebbé tenni a szolgáltatást, ha nemcsak a kezelőfelület, hanem a tar-

[readme.cc] Bejelentkezett mint Adrienne David Kijelentkezés

European Platform for Literature en de fr it dk cz hu si he ar

Nyitólap Könyvtípek és olvasók Szerzők Saját readme Hírek Rólunk Könyv keresése

Saját menü

Saját könyvtípek
Könyvtipp feltöltése
Könyvesbolt/könyvtár ajánlása
A profilom szerkesztése
Saját könyvespolc szerkesztése
Könyvespolc megtekintése
Saját értesítés beállítása
Olvasókör létrehozása

Vágólap

All new published book tips are first placed into the clipboard, from here they can be moved with the mouse on any empty spot on the shelves. Book reviews also within the shelf can be exchanged. Put them first in the clipboard and from there into a new field. In bookshelf you show the books just as you would like to present.

Kuka

Ha a könyvespolc valamely elemét törölni szeretné, dobja a kukába.

A könyvespolc tulajdonosa Adrienne David

Darwin szelleme Jones, Steve	Hosszúhajú veszedelem Gárdonyi, Géza	A láthatatlan ember Gárdonyi, Géza	Kafka a tengerparton Murakami, Haruki
A fantom Kay, Susan	A lámpás Gárdonyi, Géza	Ida regénye Gárdonyi, Géza	A háló alatt Murdoch, Iris
Hogyan javítja a katona a gramofont Stanišić, Saša	Mózes egy, huszonkettő Magda, Szabó	Száz év magány (One Hundred Years of Solitude) Márquez, Gabriel García	Tesz-Vesz Város Scarry, Richard

8. ábra Könyvespolc

talom is minél több nyelven elérhető. Bárki fordíthat, aki regisztrált felhasználója a szolgáltatásnak.

- **Szakértői tippek.** A projekt által felkért kulturális szakemberek – szerzők, tudósok, kritikusok, művészek, médiaszakemberek – is részt vesznek a tartalom alakításában, így a „széles nagyközönség” véleménye mellett szakértők által írott, objektívnek és hitelesnek tekinthető információkhoz is hozzájuthatunk.
- **Értesítések kérése.** Profilunkban beállíthatjuk, hogy a rendszer e-mailben értesítsen bizonyos események bekövetkezése esetén (pl. ha kommentálják a könyvtíppünket, vagy felvesznek egy baráti körbe), továbbá azonnali vagy heti értesítést is kérhetünk (a legújabb könyvtippekről, eszmecserekről, bizonyos műfajon belül felkerült újdonságokról stb.).

- **Könyvesbolt/könyvtár elérhetősége.** Hasznos funkció, ami a kiválasztott könyvhöz való hozzájutást segíti. Szimpatikus, hogy – összhangban a projekt nonprofit jellegével – nem közvetlen ajánlatokat, internetes könyvruházát közvetít, hanem megmutatja, hogy lakóhelyünkhöz közel milyen könyvesboltok, könyvtárak vannak, s mindezeket elérhetőségeikkel, térképen való megjelenítéssel együtt prezentálja. Magunk is ajánlhatunk további intézményeket.
- **Hírek, események.** A *readme.cc* készítői azt vallják, hogy bár ez egy virtuális felület, szükség van a valódi, személyes kapcsolatokra, rendezvényekre is, így ez a rovat azt a célt szolgálja, hogy az Európa-szerte megrendezésre kerülő irodalmi eseményekről értesülhessünk. A projekt saját szervezésű rendezvénye az „Európai Irodalmi Napok”, amely egyfajta „irodalmi piacként”

funkcionál: teret ad az irodalmi munkák eredeti nyelven való bemutatkozásának, a szerzők, fordítók és kritikusok találkozásának és eszmece-rejének, ötletbörzejének, az aktuális témák megbeszélésének. Az évente ismétlődő eseményt először 2009-ben rendezték meg.

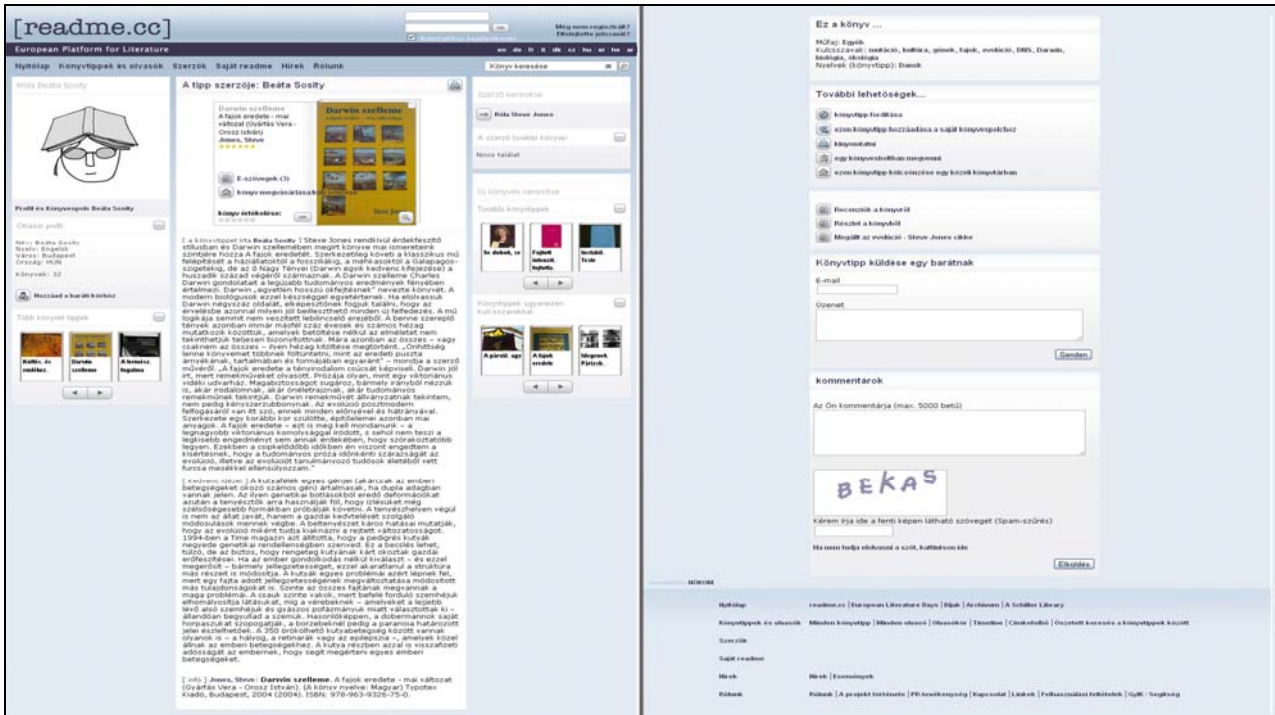
- *Díjak, archívum.* Az európai irodalmi élet támogatása érdekében nemzeti archívumfelület, továbbá irodalmi díjakat és díjazottakat bemutató aloldal is kapcsolódik a rendszerhez, így mindezekről egyetlen közös felületen értesülhetünk.
- *Magyar olvasók, magyar nyelvű tartalom, hazai könyvtárak és könyvesboltok.* Az olvasók listáját végigfutva jó néhány magyar felhasználót találunk, a találati lista minden oldalán feltűnik hazai olvasó (pontos számuk sehol nincs feltüntetve, és a listában sem lehet szűrni nemzetiség szerint), így azt gondolom, Magyarország kellő mértékben képviselteti magát az oldalon. A tagok adatlapjait megnézve feltűnik, hogy – néhány kivételtől eltekintve – polcaik többnyire üresek, vagy csak néhány mű szerepel rajtuk, könyvtippeket is csak kevesen és keveset írtak, ami arra utal, hogy aktivitásuk a szolgáltatásban nagyon alacsony. Összehasonlítva más nemzetek felhasználóival, nem látok nagy különbséget, ami így inkább a projekt népszerűségére vonatkozóan enged levonni következtetéseket. A tesztelés időpontjában közel 600 könyvtipp volt elérhető magyar nyelven, beleértve az idegen nyelven megírt, majd magyarra lefordított ismertetőket is. Magyar könyvesboltokat és könyvtárakat azonban csak igen kis számban találunk a szolgáltatásban, néhány nagyobb, főként budapesti intézmény van csupán feltüntetve. Itt is az aktivitás hiánya érhető tetten, ugyanis ezen intézmények körét szintén a regisztrált felhasználók bővíthetnék tovább. A hírek és az események között egyáltalán nem találtam magyar vonatkozású tartalmat.

Metaadatok, bibliográfiai információk

- A felhasználók számára az információk legfőbb forrása a *könyvtipp adatlapja* (9. ábra). Az adatokat maguk a felhasználók viszik fel a rendszerbe. Sokféle könyvészeti adatot rögzíthetünk a műről, azonban nincsenek kötelezően kitöltendő mezők, csupán az ismertető/segítő szöveg hívja fel a figyelmet arra, hogy célszerű minél több információt leírni. A kitölthető mezők a következők: *műfaj* (kötött listából választhatunk, és a műfajmeghatározások több helyütt dokumentumtípusokkal keverednek), *a tipp nyelve*, *a könyv nyelve*, *ISBN-szám*, *cím*, *alcím*, *szerző(k)* és *fordí-*

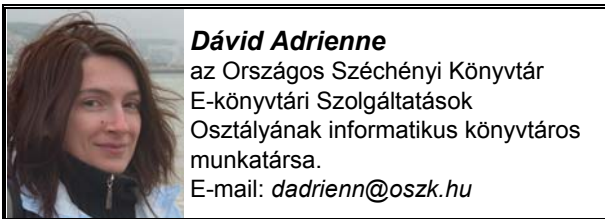
tó(k) neve(i), *kiadási adatok* (*kiadó*, *év*, *első kiadás éve*, *hely*). Emellett *borítóképet* is feltölthetünk a könyvről. Szorgalmazzák, hogy ez egy olyan fotó legyen, amelyen maga az ajánló személy is szerepel, ennek ellenére általában inkább csak a borítók láthatók a könyvtippek között. Lehetőség van egy maximum 2000 karakteres, a tartalmat frappánsan bemutató *ismertető szöveg/ajánló* feltöltésére is, továbbá *kedvenc idézetet* is választhatunk és begépelhetünk a műből. A könyvvel kapcsolatos *linkek* (pl. ismertető egy másik weboldalon), és az esetleges *elektronikus változat elérése* is megosztható a többi felhasználóval, továbbá *hanganyag* vagy *videó* beszállására is van lehetőség. A könyvhöz tetszőleges számú kulcsszót is fűzhetünk a keresésnél/böngészésnél már ismertetett *Tartalom*, *Stílus* és *Ajánlott* kategóriákban (ez szintén nem kötelező), ami történhet a már meglévő címke felhőből való tallózással, de új, a rendszerben még nem szereplő címkék megadására is van mód, így ezzel a listát is bővítjük. Semmiféle megkötés nincs, gyakorlatilag szabad tárgyszavakkal dolgozik a rendszer, és a kategóriák is szabadon értelmezhetők, ennek következtében egy-egy kifejezés több kategóriában is előfordul.

- A fentiekből kiderül, hogy a könyvekről gazdag és bőséges információ áll rendelkezésre – már ha a kitöltő lelkiismeretes és igyekszik minél több adatot bevinni a műről. Több adatlapot megvizsgálva úgy tűnik, hogy többnyire rögzítik is a felhasználók ezeket az adatokat, ha valami elmarad, azok általában a tárgyszavak. Közösségi oldalról lévén szó, nem lehet elvárás a könyvtári igényességű leírás, de azt hiszem, mindenképpen érdemes lenne a projektnek kapcsolatot keresnie könyvtárakkal, könyvtári adatbázisokkal. A felhasználó számára hasznos lehetne például, ha közvetlenül megtalálná a kiválasztott könyvet a lakóhelyéhez közeli könyvtár online katalógusában, így a megbízható, részletes leírason túl azt is megnézhetné, hogy van-e kikölcsönözhető példány. Mód nyílna egyetlen gombnyomással adott mű elektronikus verziójának elérésére a könyvtár szolgáltatásában, amennyiben az ott megtalálható. A kapcsolat hasznos volna a könyvtárak számára is, például átvehetnék, és a művekhez köthetnék a *readme.cc* felhasználói és a szakértői által írt ismertetőket, értékeléseket. Az Europeanához való csatlakozás pedig alapvető fontosságú lenne ennek a hasonló küldetésű és földrajzi kötődésű, ám más profilú projektnek, a két szolgáltatás nagyszerűen kiegészítené egymást.

9. ábra Könyvtipp adatlapja (két részre vágva)

Beérkezett: 2011. X. 10-én.

Már 62 millióan csatlakoztak a Google Plushoz

Paul Allen, az *Ancestry.com* nevű családtörténet-kutató portál alapítója bejelentette, hogy a 2011 júniusában indított Google Plushoz naponta 625 000 új tag csatlakozik, a regisztrált személyek száma pedig eléri a 62 milliót. A kutató és kollégái 2011 júliusa óta becsülik meg a lehetséges taglétszámot, és ehhez a világ 337 leggyakrabban előforduló családnévét használják fel. Azt figyelik meg és jegyzik fel, hogy az adott családnevek milyen gyakran bukkannak fel a Google Plus profiljaiban.

A Google Plus szolgáltatás tehát egyre ismertebb világszerte, ehhez nagyban hozzájárult a keresőcég hirdetési kampánya. Az Egyesült Államokban például televíziós reklámokban mutatják be a platformot és a benne rejlő lehetőségeket. Emellett van még egy tényező: a vállalat egyre több szolgáltatásába integrálja a Google Plus-t, így az az internetezők számára lassan megkerülhetetlenné válik.

A platform regisztrált tagjainak száma 2012. februárra elérheti a 100 milliót, a 2012. év végére pedig a 400 milliót. A kutató szerint az egész folyamat háttérében a hálózati hatás áll, vagyis az egyre több tag újabb és újabb felhasználók számára teszi vonzóvá a Google Plus-t.

/SG.hu Hírlevél, 2011. december 28., <http://www.sg.hu/>

(SzP)

Apróságokból világváros

Milyen gazdag apró részleteiben is fővárosunk, Budapest! Erre próbálta felhívni a figyelmet, s bizonyítani ezt az állítást a *Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet* az általa szervezett „Apróságokból világváros” elnevezésű vetélkedősorozat ideje alatt. A vetélkedő a TÁMOP 3.2.4.-09/KMR-2010-0001 Tudásdepó Expressz „Budapest iskolakönyvtári hálózatának fejlesztése az élethosszig tartó tanulás érdekében” pályázat része volt. A pályázat kiemelkedően fontos feladata volt az olvasás népszerűsítése, újra megszerettetése a diákokkal. A fordulók 2010 szeptemberében kezdődtek, és a záró eseményre 2011. november 9-én került sor a budapesti *Puskin* moziban.

A verseny célja a fővárosi középiskolák diákjai számára megmutatni a tanult szakmák komplexitását, megjelenését a nagyvárosi környezetben. A komplex vetélkedő feladatai iskolai könyvtári környezetben megoldhatók voltak, a tanulók használták a könyvtár teljes információs bázisát. Cél volt ennek a technikának alkalmazása, fejlesztése.

A verseny internetes fordulójának alapját a 21 szakmacsoport jelentette. Ezekből választottak ki a szervezők olyan részleteket, amelyek valamilyen módon a városhoz köthetők. A szóbeli versenyek alkalmával (négy alkalommal) a szakmacsoportok és az irodalom kapcsolódtak össze a fővárossal. Hangsúlyos szerepet kaptak benne a TISZK adta lehetőségek.

A kezdet óta közel 120 diákot mozgatott meg a program. A záró esemény alcíme „Fedezd fel Budapestet”. Ide a már versenyző csapatokon kívül további háromfős csapatok is nevezhettek.

A verseny során a fő helyszínről indulva öt helyszínt érintettek a diákok:

- Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár,
- Országos Idegennyelvű Könyvtár,
- Petőfi Irodalmi Múzeum,
- Rádió- és Televíziótörténeti Múzeum,
- Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet.

Minden helyszínen két-két feladat várta a csapatokat, amelyek a verseny tematikáján kívül a helyszínekhez is igazodtak. Az állomások teljesítése után kortárs költőkkel beszélgethettek az érdeklődők, és

a *Kávészünet* zenekar egyórás koncertjét is meghallgathatták. A zenekar ismert és kevésbé ismert verseket zenésít meg, így azokat modern köntösbe öltöztetve könnyebben befogadják a diákok.

A vetélkedő összesített eredményhirdetésére a záró rendezvényen került sor, ahol értékes nyerevények is várták a legügyesebb csapatokat.

A teljes versenyen végig résztvevő csapatok közül a nyertesek:

3. helyezett: *Konrád Kornélia, Szakál Gabriella, Virág Dóra* a *Teleki Blanka Közgazdasági Szakközépiskolából*. Felkészítő tanár: *Sajtiné Bácskai Erzsébet*.

2. helyezett: *Braun László, Órhegyi István, Szepesy András* a *Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola és Gimnáziumból*. Felkészítő tanár: *Kovács Marianne*.

1. helyezett lett: *Balogh Fruzsina, Bán Erika, Egri Vivien, Szőcsei Katalin* a *Bethlen Gábor Közlekedési és Közgazdasági Szakközépiskolából*. Felkészítő tanár: *Radvánszki Györgyné*.

Mindhárom csapat a felkészítő tanáraikkal együtt részt vehetett egy vacsorán, amelynek díszvendége *Gerlóczy Márton* kortárs írónk volt.

A záró fordulóra alakult csapatok nyertesei:

3. helyezett: *Bíró Alexandra, Mészáros Zsolt, Lőrincz Zoltán* a *Pestszentlőrinczi Közgazdasági és Informatikai Szakközépiskolából*.

2. helyezett: *Czellecz Réka, Mészáros T. Márton, Lőrinczy Márk* a *Hunfalvy János Fővárosi gyakorlati, Kéttannyelvű Közgazdasági Szakközépiskolából*.

1. helyezett: *Kaszás Dávid, Nagy László, Birkás Csaba* a *Bethlen Gábor Közlekedési és Közgazdasági Szakközépiskolából*.

Ők egy-egy Budapest atlással lettek gazdagabbak.

Minden versenyző oklevelet és ajándécsomagot kapott.

A vetélkedő szervezői összességében sikeresnek ítélik meg a programot, ezt támasztja alá a diákok és tanáraik visszajelzése is. A verseny során bebizonyosodott, hogy a jelenlegi diákok is érdeklődnek a könyvtár, a kultúra és a versek iránt.

Iván-Bakó Eszter
(Future Event Kft.)